

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

ΥΠΟ

ΚΛΑΥΔΙΟΥ Β. ΜΠΑΝΤΑΛΟΥΚΑ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Τὸ κεφάλαιον

Τὸ κεφάλαιον χώρας τινὸς εἰς δεδομένην χρονικὴν στιγμήν συνίσταται ἀπὸ τὰ κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ὑφιστάμενα διαρκῆ ἀγαθὰ⁽¹⁾ καὶ ἀπὸ τὰ ἀποθέματα μὴ διαρκῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, ὥς καὶ ἀπὸ τοὺς φορεῖς ὑπηρεσιῶν πάσης φύσεως τοὺς δυναμένους νὰ διατεθοῦν κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ἐντὸς τῆς χώρας.

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο δύναται νὰ ἐπαυξηθῇ κατὰ χρονικὴν τινὰ περίοδον, ἥτις συνήθως λογίζεται τὸ ἔτος, διὰ καθαρῶν προσθηκῶν ἢ ἄλλως διὰ τῆς καθαρᾶς ἐπενδύσεως, ἥτις οὐδὲν ἄλλο ἀποτελεῖ εἰμὴ τμήμα τοῦ ἑτησίου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς χώρας.

2. Ἀνάλωσις καὶ ἀντικατάστασις τοῦ κεφαλαίου

Ἐλέχθη ὅτι τὸ κεφάλαιον ἐπαυξάνεται διὰ τῶν «καθαρῶν» προσθηκῶν εἰς αὐτό. Διὰ τούτου ὑποδηλοῦται ὅτι ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων προσθηκῶν εἰς τὸ κεφάλαιον ἔχει προηγουμένως ἐκπεσθεῖ ἡ ἀνάλωσις τοῦ κεφαλαίου (wear and tear⁽²⁾), ὥς καὶ ἡ ἀντικατάστασις τοῦ κεφαλαίου (obsolescence and depletion), ἡ συντελεσθεῖσα κατὰ τὴν διαδικασίαν

ΣΗΜ. Πρὸς τοὺς κ.κ. Νικ. Κωνσταντινίδην, Στυλ. Πουλόπουλον καὶ Ἄνδρ. Σαουνάτσον, θεωροῦμεν ὑποχρέωσίν μας ὅπως ἐκφράσωμεν τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μας, διὰ τὰς πολυτίμους αὐτῶν ὑποδείξεις, χάρις εἰς τὰς ὁποίας ἡ παροῦσα ἐργασία κατέστη ἀρτιωτέρα.

1. Ὡς διαρκῆ ἀγαθὰ νοοῦνται, ὅχι μόνον τὰ παραγωγικά, ἀλλὰ καὶ τὰ διαρκῆ καταναλωτικά ἀγαθὰ. Πλ. εἰς J. R. Hicks—A. G. Hart: *The Social Framework of the American Economy; An Introduction to Economics*. New York, Oxford University Press, 1945, σσ. 28—37. Βλ. ἐπίσης μετὰ φρασίν μου τοῦ βιβλίου τούτου, δημοσιευομένην τμηματικῶς εἰς μην. περ. «Ἐπιθεώρησις Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας», ὑπὸ τὸν τίτλον: Εἰσαγωγή εἰς τὴν Οἰκονομικήν, Ἀθῆναι, 1950, σσ. 26—31.

2. Ἀνωτάτου Συμβουλίου Ἀνασυγκροτήσεως: Ἀναθεωρούμενον πρόγραμμα οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἑλλάδος, 1949—1950. Ἀθῆναι, Σειρὰ ἐκδόσεων Ἀνασυγκροτήσεως ὑπ' ἀριθ. 5, 1949, σ. 12.

τῆς παραγωγῆς τῆς δεδομένης περιόδου, εἴτε λόγῳ παλαιώσεως καὶ ἀνάγκης συγχρονισμοῦ ὠρισμένων κεφαλαιακῶν ἐγκαταστάσεων, εἴτε λόγῳ ἐξαντλήσεως μεταλλείων, ὀρυχείων, πηγῶν πετρελαίων, δασῶν κ.ο.κ.

Ἐκ τῆς ἀκαθαρίστου, δηλαδή, ἐπενδύσεως ἐκπίπτειται, τόσον τὸ κατὰ τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν φθαρὲν καὶ ἐπομένως ἀνάλωθὲν μέρος τοῦ προϋπάρχοντος κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ὅσον ἐνδεχομένως καὶ τὸ ἀντικατασταθὲν λόγῳ παλαιώσεως καὶ ἐξαντλήσεως κατὰ τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν τῆς δεδομένης περιόδου. Ἡ δὲ τοιαύτη ἔκπτωσις τῆς ἀναλώσεως καὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ κεφαλαίου ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων προσθηκῶν εἰς τὸ κεφάλαιον πραγματοποιεῖται διὰ νὰ εὑρεθῇ ἡ καθαρὰ εἰς τὸ κεφάλαιον προσθήκη κατὰ τὴν δεδομένην περίοδον (ἡ καθαρὰ ἐπένδυσις). Ἡ ἀνάλωσις καὶ ἀντικατάστασις αὕτη τοῦ κεφαλαίου ἀποσβέννυται λογιστικῶς εἰς βάρος τῶν ἐπιχειρηματικῶν κερδῶν.

3. Ἀκαθάριστον καὶ καθαρὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα

Τὸ ἐντὸς ἐκάστης χρονικῆς περιόδου παραγόμενον, διὰ τῆς ἐθνικῆς ἐργασίας καὶ τοῦ ἐθνικοῦ κεφαλαίου, ποσὸν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν, ἀποτελεῖ τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα (the national income) ὑπὸ τὴν στενὴν αὐτοῦ ἔννοιαν, ἥτοι τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα ὅπερ δημιουργεῖται μόνον ἐξ ἐσωτερικῶν οἰκονομικῶν πόρων.

Ἐὰν ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τῆς δεδομένης χώρας οἰκονομικαὶ ἐπιδράσεις τῆς ἀλλοδαπῆς, ἐὰν δηλαδή προστεθοῦν εἰς τὸ ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν ἐθνικὸν εἰσόδημα τὰ εἰσρέοντα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπὶ μέρους εἰσοδήματα καὶ ἀφαιρεθοῦν ἐξ αὐτοῦ τὰ ἐκρέοντα ἐκ τῆς χώρας ταύτης εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐπὶ μέρους εἰσοδήματα, τότε τὸ ἐντὸς τῆς αὐτῆς χρονικῆς περιόδου παραγόμενον ποσὸν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν ἀποτελεῖ τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα ὑπὸ τὴν εὐρεῖαν αὐτοῦ ἔννοιαν (ἐθνικοὶ πόροι).

Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, γενικῶς, παρίσταται συμβολικῶς διὰ τοῦ ψηφίου Y ⁽⁸⁾. Καὶ εἶναι μὲν τοῦτο ἀκαθάριστον (gross, παρι-

3. Τὰ χρησιμοποιούμενα ἐνταῦθα σύμβολα παρελάβομεν κυρίως ἐκ τῶν παραδόσεων τοῦ Καθηγητοῦ Alvin H. Hansen, τὰς ὁποίας παρηκολούθησαμεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Harvard, κατὰ τὰ ἀκαδημαϊκὰ ἔτη 1946—1948 καὶ ἔχομεν ἐνταῦθα ὑπ' ὄψιν μας. Πάντως, τὰ ἐν λόγω σύμβολα χρησιμοποιῶνται διεθνῶς.

στάμενον διὰ τοῦ g) ὅταν περιλαμβάνη τὸ τμήμα ἐκεῖνο τοῦ πραγματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τὸ χρησιμοποιηθὲν διὰ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ λόγῳ φθορᾶς ἀναλωθέντος ἢ δι' οἷονδήποτε ἄλλον λόγον (ἐξ ὧν ἀνεφέραμεν προηγουμένως) ἀχρηστευθέντος κεφαλαίου, καθάρων δὲ (net, παριστάμενον συμβολικῶς διὰ τοῦ n) ὅταν τὸ τμήμα τοῦτο ἔχει ἀφαιρεθῇ ἐξ αὐτοῦ.

Οὕτω, τὸ ἀποτιμημένον εἰς χρήμα ἀκαθάριστον πραγματικὸν εἰσόδημα εἶναι μεγαλύτερον μέγεθος τοῦ καθαροῦ χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, κατὰ τὸ ποσὸν τῆς ἀναλώσεως καὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ κεφαλαίου. Διὰ νὰ ἐξισωθοῦν ἐπομένως ταῦτα, πρέπει ἀμφότερα νὰ συγκριθοῦν ἢ ὡς ἀκαθάριστα ἢ ὡς καθαρὰ.

B. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΥΠΟ ΣΤΕΝΗΝ ΕΝΝΟΙΑΝ

Διὰ λόγους εὐχερεστερας ἀναλύσεως, θὰ ἐξετάσωμεν κατὰ πρῶτον τοὺς παράγοντας τοὺς καθορίζοντας τὸ ὕψος τοῦ ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, τοῦ ἐθνικοῦ δηλαδή εἰσοδήματος ὅπερ δημιουργεῖται ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν κλειστῆς καὶ αὐτάρκους ἐθνικῆς οἰκονομίας.

Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, ὡς εἶναι φανερόν, ἀποτελεῖ τὸ γενικὸν ἀποτέλεσμα τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος μιᾶς χώρας. Τὰ εἰς τὴν πολύπλοκον καὶ πολυσύνθετον ἐθνικὴν οἰκονομίαν συνεχῶς ἐμφανιζόμενα στάδια τῆς παραγωγῆς, διανομῆς καὶ διαθέσεως ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν, ἀντικατροπίζονται εἰς ἀντιστοίχους τρεῖς διαφόρους καὶ συνάμα ἰσοδυνάμους ὁψεις τοῦ ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ὡς ἀκολούθως:

1. Πραγματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα

Τὸ σύνολον τῶν ἐντὸς χώρας τινὸς καὶ ἐντὸς δεδομένης χρονικῆς περιόδου παραγομένων πραγματικῶν (εἰς φυσικὴν κατάστασιν δηλαδή) τελικῶν (final) ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν καλεῖται «πραγματικὸν εἰσόδημα» ἢ «ἐθνικὸν προϊόν» ἢ «ἐθνικὴ παραγωγή» (real national income, ἢ national product, ἢ national production, ἢ output) καὶ παρίσταται συμβολικῶς ὡς Y_R . Τοῦτο, συνεπῶς, ἀποτελεῖ τὴν συνολικὴν προσφορὰν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν (the supplied real national income).

Ὑπεγραμμίσαμεν ἀνωτέρω τὴν λέξιν «τελικῶν» διὰ νὰ διαστέλλωμεν τὰ τελικὰ ἀγαθὰ καὶ τὰς ὑπηρεσίας ἀπὸ τὰ ἡμιτελῆ ἢ ἐνδιάμεσα παραγόμενα (intermediate), τὰ ὁποῖα δὲν

πρέπει νὰ ὑπολογίζωνται, διὰ νὰ ἀποφευχθῇ ὁ πλεονῆς ἄπαξ ὑπολογισμὸς τῶν (the double counting), ὅστις ἄλλως δυνατόν νὰ συμβῇ. Δέον ἐπίσης νὰ ἀποφευχθῇ καὶ οἰοσδήποτε ἕτερος διπλοῦς ὑπολογισμὸς, ὁ ὁποῖος εἶναι δυνατόν νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς ἀνταλλαγῆς ἢ τῆς πωλήσεως ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν ἢ καὶ ἐξ ἄλλου λόγου (4).

Οὐχ' ἦτιον, ὁ Ἀνδρέας Σαουνᾶτσος παρατηρεῖ, ὅτι ἀγαθὰ τῶν ὁποίων ἡ τελείωσις δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ χρονικὸν διάστημα μεγαλύτερον τοῦ ἔτους, λ. χ. δύο ἔτη, δὲν εἶναι ἀπολύτως ὀρθόν νὰ θεωροῦνται ὡς ἀποτελοῦντα ἀποκλειστικῶς τμήμα τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς τελευταίας χρονικῆς περιόδου κατὰ τὴν ὁποίαν ἐτελειώθησαν, δηλαδή τοῦ τελευταίου ἔτους. Ὁρθότερον θὰ ἦτο ἡ ἀξία αὐτῶν νὰ κατανεμηθῇ εἰς περισσοτέρας τῆς μιᾶς χρονικᾶς περιόδους, τοσοῦτῳ μᾶλλον καθόσον καὶ τὸ εἰς τὴν ἀξίαν ταύτην ἀντιστοιχοῦν χρηματικὸν εἰσόδημα ἀσφαλῶς κατανέμεται εἰς πλείστας τῆς μιᾶς χρονικᾶς περιόδου.

2. Διαθέσιμον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα.

Τὸ πραγματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα, ἡ ἀκριβέστερον τὰ συγκροτοῦντα τοῦτο ἀγαθὰ καὶ ὑπηρεσίαι, διατιθέμενα εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ μετατρεπόμενα εἰς χρήμα, διοχετεύονται εἰς ἐκείνους οἵτινες συνέβαλον εἰς τὴν παραγωγήν τῶν, ὁπότε καθίσταται «διαθέσιμον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα» (disposal money national income, ἢ the disposition of the real national income, the sources of expenditures, the receipts) καὶ παρίσταται διὰ τοῦ συμβόλου Y_M .

Μὲ ἄλλας λέξεις, τὸ διαθέσιμον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα εἶναι ἡ χρηματικὴ ἀποτίμησις τοῦ φυσικοῦ ὄγκου ὄλων τῶν ἐντὸς

4. Πλ. εἰς J. B. D. Derksen: Μέτρησις τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τῶν συναποτελούντων αὐτὸ μεγεθῶν, Ἐπισκόπησις τῶν προσφάτων ἐξελίξεων. Ἀθῆναι, Μετάφρ. καὶ πολυγρ. ἔκδοσις Ἀνωτάτου Συμβουλίου Ἀνασυγκροτήσεως, 1949, σσ. 11—15, A. H. Hansen: Economic Policy and Full Employment. New York, Mc Graw-Hill, 1947, σσ. 31—40. (Βλ. ἐπίσης μετὰ φρασίν μου τοῦ ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου οἰκείου κεφαλαίου: Ἐθνικὸν εἰσόδημα καὶ ἀκαθάριστον ἐθνικὸν προϊόν, εἰς μην. περ. «Ἐπιθεώρησις Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας», Ἰαν.—Φεβ. 1950, σ. 20). Α. Κούλη: Δημόσια ἔσοδα καὶ ὑπολογισμὸς ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, εἰς τριμ. περ. «Ἀρχεῖον Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν», 1947—49, σσ. 21 κ.ἐπ., Ἐπιτροπῆς Ἑρεῦνης Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος καὶ Ἐπενδύσεων, παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Συντονισμοῦ: Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1947. Ἀθῆναι, Ὑπ. Συντονισμοῦ, 1949, σ. 19.

χώρας τινὸς καὶ εἰς δεδομένην χρονικὴν περίοδον παραχθέντων τελικῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν. Τὸ εἰσόδημα τοῦτο εἰσπράττεται ὑπὸ τύπον ἀμοιβῆς ἀπὸ τὰ φυσικὰ καὶ νομικὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα συνέβαλον εἰς τὴν τρέχουσαν παραγωγικὴν δραστηριότητα.

Εἰσπράττεται, δηλαδή, ἡ ἀμοιβὴ αὕτη ἀπὸ τοὺς προσφέροντας ἐργασίαν, ὑπὸ μορφήν ἡμερομισθίων καὶ μισθῶν καὶ ἀπὸ τοὺς προσφέροντας κεφάλαιον, ὑπὸ μορφήν κερδῶν, τόκων καὶ ἐδαφικῶν εἰσοδημάτων.

3. Δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα

Τὸ διαθέσιμον τοῦτο χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα χρησιμοποιεῖται τελικῶς κατὰ τὸ ἓν τμήμα αὐτοῦ εἰς δαπάνας πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ὑπαρχόντων ἢ παραχθέντων ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν διὰ καταναλωτικὴν χρησιμοποίησιν αὐτῶν, κατὰ δὲ τὸ ὑπόλοιπον, ἥτοι τὸ ἀποταμιευόμενον τμήμα ἢ μέρος τοῦ τμήματος τούτου, εἰς δαπάνας διὰ διενέργειαν ἐπενδύσεων. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις, τὸ ὥς ἄνω διαθέσιμον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα καθίσταται «δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα» ἢ «ἐθνικὴ δαπάνη» (generated money national income, ἢ national expenditures, ἢ earning money national income), καὶ παρίσταται συμβολικῶς διὰ τοῦ Y_M . Οὕτω τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα ἀποτελεῖ τὴν συνολικὴν ζήτησιν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν (the demanded real national product) ⁽⁵⁾

Κατὰ τὸν John M. Keynes καὶ τὴν σχολήν του, αἱ τρεῖς ὥς ἄνω ἐννοιολογικαὶ διακρίσεις τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος—πραγματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα, διαθέσιμον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα, δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα—ταυτίζονται ἀπὸ ἀπόψεως περιεχομένου καὶ εἶναι πάντοτε ἰσοδύναμοι, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ἡ οἰκονομία εὕρσκεται ἢ μὴ ἐν ἰσορροπίᾳ. Ὑφίσταται, δηλαδή, πάντοτε ἡ ἰσότης :

Πραγματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα (Y_R) = Διαθέσιμον χρηματικὸν

5. Ἐκτενέστερον βλ. J. R. Hicks—A. G. Hart: ἐ.ἀ., ἀγγλ. κείμεν., σσ. 141 κ.έ., J. M. Keynes: The General Theory of Employment, Interest and Money. New York, Harcourt - Brace, 1936, σσ. 37—38, 53—54 καὶ 63, A. Marshall: Principles of Economics. London, 8th edition, Macmillan, 1938, σσ. 80—81 καὶ 524, A. C. Pigou: Income: An Introduction to Economics. London, Macmillan, 1949, σ. 2. Βλ. ἐπίσης *Α. Δ. Κυρκιλίτση: Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, Προβλήματα θεωρητικὰ ἐννοιῶν καὶ μεθόδων. Ἀθῆναι, *Α. Παπαζήσης, Ἀνατύπωσις ἐκ τριμ. περ. «Ἐπιθεώρησις Οἰκονομικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν», Ὀκτ.—Δεκ. 1947, Ἀθῆναι 1948, σσ. 13—14.

ἐθνικὸν εἰσόδημα (Y_M) = Δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα (Y_M), ἥτοι :

$$Y_R = Y_M = Y_M \quad (1)$$

Εἰς τὴν ἰσότητα ταύτην, τὸ πραγματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα δεόν νά ἀποτιμηθῇ εἰς χρήμα διὰ νά εἶναι ἰσοδύναμον, τόσον πρὸς τὸ διαθέσιμον, ὅσον καὶ πρὸς τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα.

Ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὁμῶς ἰσότης, ἐνέχει μόνον θεωρητικὴν ἀξίαν. Εἰς τὴν πραγματικότητα παρουσιάζονται μερικαὶ ἀποκλίσεις ἢ διαφοραὶ ἐπὶ πλέον ἢ ἐπὶ ἔλαττον, αἵτινες θὰ προσθαφαιρεθοῦν, ἀναλόγως, διὰ νά ἀποκατασταθῇ ἀριθμητικὴ ἰσότης καὶ μάλιστα με-
ταξύ πραγματικοῦ καὶ χρηματικοῦ (διαθεσίμου ἢ δαπανωμένου) εἰσοδήματος.

4. Ἀπλὴ μεταβίβασις προσωπικῶν χρηματικῶν εἰσοδημάτων τῆς ἡμεδαπῆς

Εἶναι δυνατόν νά διαφέρῃ τὸ ἀποτιμημένον εἰς χρήμα πραγμα-
τικὸν ἀπὸ τὸ χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα, κατὰ τὸ σύνολον τῶν
εἰσπράξεων τῶν διενεργουμένων ὑπὸ ἐνίων προσώπων (φυ-
σικῶν ἢ νομικῶν) ἐντὸς τῆς δεδομένης χρονικῆς περιόδου, καὶ τῶν
πληρωμῶν τῶν πραγματοποιουμένων ὑπ' ἄλλων ἢ ὑπὸ τῶν
αὐτῶν προσώπων εἰς τὴν ἡμεδαπὴν. Αἱ τοιαῦται εἰσπράξεις καὶ πλη-
ρωμαί, αἵτινες εἶναι ἰσοδύναμοι μεταξύ των, δὲν ἀφοροῦν δημιουρ-
γηθέντα ἀντίστοιχα πραγματικὰ εἰσοδήματα, ἀλλ' ἀπλὴν μεταβίβα-
σιν (transfer payments) ὑφισταμένων ἤδη εἰσοδημάτων τῆς ἡμεδαπῆς
κατὰ τὴν δεδομένην ἢ τὰς προηγουμένας χρονικὰς περιόδους (6).

Τοιαῦται εἰσπράξεις εἶναι αἱ γενόμεναι ὑπὸ ἀσφαλιστικῶν ὁρ-
γανισμῶν, ὑπὸ φιланθρωπικῶν ἰδρυμάτων κλπ. Τοιαῦται δὲ πληρω-

6. A. H. Hansen: Ἐθνικὸν εἰσόδημα καὶ ἀκαθάριστον ἐθνικὸν
προϊόν, ἐνθ. ἀν., σ. 23, T. Morgan: Income and Employment. New York,
Prentice - Hall, 1947, σσ. 6, 21, 137 καὶ 140. Βλ. ἐπίσης Ἐπιτροπῆς Ἐ-
ρεῦνης Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος καὶ Ἐπενδύσεων
παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Συντονισμοῦ, ἐ.δ., σ. 14, Ἰ. Κού-
λη: Δημόσια ἔσοδα κλπ. ἐ.δ., σσ. 21—30, Ἀ. Δ. Κυρκιλίτση: Τὸ
ἐθνικὸν εἰσόδημα, Προβλήματα κλπ., ἐ.δ., σσ. 27—28.

Εἰς τὴν σχετικὴν Ἀμερικανικὴν βιβλιογραφίαν, συναντᾶ τις καὶ τὸ ζή-
τημα ἐὰν δεόν νά ὑπολογισθοῦν ἐνταῦθα καὶ τὰ «ἐπιδόματα ἐξ ἀθεμίτου
δράσεως» (π.χ., ἐκ λαθρεμπορίου, δωροδοκιῶν κλπ.), τὰ ὅποια ἐνίοτε εἶναι
ἀξιόλογα. Σχετ. εἰς J. B. D. Derksen: Διεθνὴς ἐπισκόπησις τῶν μεθό-
δων τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, εἰς τριμ. περ. «Κοινωνικαὶ
Ἐπιστῆμαι καὶ Κοινωνικὴ Πολιτικὴ», Σεπτ. 1945, σ. 49.

μαὶ εἶναι τὰ ἐπιδόματα ἀνεργίας, ἀσθενείας κλπ., τὰ καταβαλλόμενα ἀπὸ ἀσφαλιστικούς ὀργανισμούς ἢ ἀπὸ τὸ κράτος, καὶ γενικῶς τὰ βοηθήματα κοινωνικῆς προνοίας, αἱ συντάξεις, οἱ τόκοι ἐθνικῶν ὁμολογιακῶν δανείων κλπ.

Γ. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΥΠΟ ΕΥΡΕΙΑΝ ΕΝΝΟΙΑΝ

Προηγουμένως, ἡ ἀνάλυσις ἐβασίσθη ἐπὶ τῆς ἀπλουστευμένης προϋποθέσεως τῆς κλειστῆς ἢ αὐτάρκους οἰκονομίας. Ἦδη, θὰ ἐξετασθῶσιν αἱ μεταβολαὶ ἐκεῖναι τοῦ ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, αἵτινες ὀφείλονται εἰς τὴν ὕπαρξιν οἰκονομικῶν σχέσεων μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ εἰς τὰς ἐξ αὐτῶν ἐπιδράσεις.

Οἱ, κατὰ χρονικὴν μονάδα, διατιθέμενοι καὶ δαπανώμενοι εἰς μίαν χώραν ἐθνικοὶ πόροι, δὲν περιορίζονται συνήθως εἰς τὸ ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν πόρων τῆς χώρας δημιουργούμενον ἐθνικὸν εἰσόδημα. Ἐκτὸς τοῦ εἰσοδήματος τούτου, ἀποτελοῦντος τὸ ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν ἐθνικὸν εἰσόδημα, διατίθενται καὶ δαπανῶνται καὶ τὰ εἰσρέοντα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπὶ μέρους εἰσοδήματα, ἀφαιρουμένων βεβαίως τῶν ἐκρεόντων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν εἰσοδημάτων.

Ὡς εἰσρέοντα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ ἐκρέοντα εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν εἰσοδήματα θεωροῦνται κυρίως τὰ ἐκ χαριστικῆς καὶ δανειακῆς αἰτίας πραγματοποιούμενα. Συνεπῶς, ἡ τοιαύτη κίνησις εἰσοδημάτων ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἢ πρὸς τὴν ἀλλοδαπὴν δεόν νὰ διασταλῇ πλήρως τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει καὶ ἄλλας οἰκονομικὰς καὶ συναλλακτικὰς σχέσεις μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς, ὡς, λ.χ. ἡ εἰσαγωγή καὶ ἐξαγωγή ἐμπορευμάτων καὶ ὑπηρεσιῶν κλπ. Αὗται ὅμως οὐδόλως δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς μεγέθη σχέσιν ἔχοντα μὲ τὸ ὕψος τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, διότι ἔναντι αὐτῶν ὑφίστανται ἀντιπαροχαί.

Εἰσρέοντα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσοδήματα εἶναι, ἐ. π., ἡ παρεχομένη ἐξωτερικὴ βοήθεια εἰς ἐφόδια καὶ συνάλλαγμα (διὰ δωρεῶν, ἐπανορθώσεων κλπ. ἢ καὶ δανείων), τὰ μεταναστευτικὰ καὶ ναυτικὰ ἐμβάσματα καὶ ἡ ἀποστολὴ ἀγαθῶν κλπ. Ἐκρέοντα δὲ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν εἰσοδήματα εἶναι, ἐ. π., αἱ ἐπιταγαὶ ἢ τὰ δέματα τὰ ἀποστελλόμενα ὑπὸ μορφήν δώρου κλπ.

Ἐὰν ἐκ τῶν εἰσρέοντων ἀφαιρέσωμεν τὰ ἐκρέοντα ἐπὶ μέρους εἰσοδήματα, ἢ ἀντιθέτως, λάβωμεν δὲ τὸ προκύπτον ὑπόλοιπον καὶ τὸ προσθέσωμεν (ἢ, ἀναλόγως, τὸ ἀφαιρέσωμεν) εἰς τὸ ὑπὸ στενὴν

ἔννοιαν ἐθνικὸν εἰσόδημα, τότε τὸ προκύπτον ἐθνικὸν εἰσόδημα, θὰ εἶναι διάφορον τοῦ ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Διὰ τὴν ἐπέλθῃ ἰσοδυναμία, δεόν νὰ προσθαφαιρεθῇ τελικῶς εἰς τὸ ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν ἐθνικὸν εἰσόδημα ἡ τοιαύτη μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς κίνησις ἐπὶ μέρους εἰσοδημάτων, ὁπότε τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ ὑπὸ εὐρεῖαν ἔννοιαν ἐθνικὸν εἰσόδημα, ἥτοι τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, ὅπερ δημιουργεῖται, τόσον ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν, ὅσον καὶ ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν πόρων τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας.

Λόγω τῶν μεγάλων εἰδικῶν στατιστικῶν δυσχερειῶν, αἵτινες ἐμφανίζονται κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ ὑπὸ εὐρεῖαν ἔννοιαν ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ὀφειλομένων κυρίως εἰς τὴν ἑλλειψιν ἢ ἀδυναμίαν συγκεντρώσεως βασικῶν πρὸς τοῦτο στοιχείων, συνήθως ἀποφεύγεται ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ὑπὸ τὴν εὐρεῖαν αὐτοῦ ἔννοιαν.

Καὶ ἂν ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος ἐπιχειρηθῇ, παραλείπεται τότε ἡ ἰδιαίτερα παράθεσις τῶν στοιχείων ἐκείνων, τῶν ὁποίων δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ σύλληψις ἢ ὁ διαχωρισμὸς ἐκ τῶν ἀμιγῶς ἐσωτερικῶν πηγῶν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Π.χ., τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ὑπαισέρχονται εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἐπένδυσιν τὴν πραγματοποιηθεῖσαν ἐκ τῆς διαθέσεως τμήματος τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως ἡμεδαπῶν ἢ ἀλλοδαπῶν διαμενόντων εἰς τὸ ἐξωτερικόν, οἵτινες ἀπέστειλαν ἐμβάσματα ἢ ἀγαθὰ πρὸς οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν φίλων ἢ συγγενῶν τῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἢ ἀνέγερσιν σχολείων, ἐκκλησιῶν, ἐργοστασίων κλπ.

Εἶναι, τέλος, ἀπαραίτητον νὰ προστεθῇ ὅτι ἐπικρατεῖ ἡ ἄποψις καθ' ἣν, προκειμένου νὰ ἐξετασθῇ τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα ὡς γνῶμων τοῦ «πραγματικοῦ δυναμικοῦ» τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας χώρας τινός, ἥτοι τοῦ βαθμοῦ τῶν δυνατοτήτων τῆς αὐτοεξελίξεώς της διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς μέσων, δὲν θὰ πρέπη νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν ἐξωτερικαὶ πηγαὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ εἰδικώτερον τὰ εἰσρέοντα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπὶ μέρους εἰσοδήματα, διότι ταῦτα ἀποτελοῦν, κατὰ τὴν ἄποψιν ταύτην, ἀρνητικοὺς παράγοντας εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν ἐθνικοῦ εἰσοδήματος (?).

7. Πλ. εἰς J. R. Hicks - A. G. Hart, ἐ.ἀ., ἀγγλ. κείμεν., σσ.160—165, J. E. Meade - R. Stone: The Classification and Presentation of National Income Material, εἰς τριμ. περ. «Economic Journal», 1941. Τῶν αὐτῶν, National Income and Expenditures, Oxford, 1944. A. C. Pigou: Income, ἐ.ἀ. σσ. 17—50. Βλ. ἐπίσης Ἐπιτροπῆς Ἑρεῦνης Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος καὶ Ἐπενδύσεων παρά τῷ Ὑπουργείῳ Συντονισμοῦ. ἐ.ἀ., σσ. 12—13, Α. Δ. Κυρκιλίτση: Τὸ ἐθνικὸν

Δ. ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

1. Δυσχέρειαι ὑπολογισμοῦ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Συνεχῆς σειρὰ ἐτησίων ὑπολογισμῶν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος μιᾶς χώρας, ὡς συνόλου ἢ κατὰ κεφαλὴν τοῦ πληθυσμοῦ, καὶ σύγκρισις τῶν ἀριθμῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς διαφόρους χώρας κατὰ τὴν αὐτὴν χρονικὴν περίοδον, ἢ εἰς διαφόρους χρονικὰς περιόδους διὰ τὴν αὐτὴν χώραν, ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως τὴν πληρεστέραν δυνατὴν ἀπεικόνισιν, οὐχὶ μόνον τῆς οἰκονομικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς πληθυσμιακῆς πραγματικότητος ἐν γένει (*). Ἐὰν ἡ συνεχῆς σειρὰ εἴναι ἀρκούντως ἐκτενής, εἶναι τότε δυνατόν νὰ παρατηρήσῃ τις κατὰ ποίας χρονικὰς περιόδους ὠρισμένη χώρα κατέστη πλουσιωτέρα ἢ πτωχοτέρα καὶ μὲ ποῖον βαθμὸν ταχύτητος ἔλαβε χώραν ἐκάστη τῶν μεταβολῶν αὐτῶν. Διὰ τοῦτο, ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν, καταβάλλεται προσπάθεια ἐντελεστέρας ἀπεικονίσεως τοῦ κατ' ἔτος ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ὑπὸ τῶν περισσοτέρων ἐκ τῶν προοδευμένων χωρῶν (*).

Ἀπὸ εἰκοσαετίας περίπου, καὶ πρὸ παντός ἀπὸ τοῦ ἔτους 1947 καὶ ἐντεῦθεν, ἀποδίδεται καὶ παρ' ἡμῖν ὅλως ἰδιαιτέρα σημασία εἰς τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Ἡ καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο παρουσιαζομένη ἐν Ἑλλάδι καθυστέρησις, ἀποδίδεται κατὰ μέγα μέρος εἰς ἀντικειμενικοὺς λόγους καὶ συγκεκριμένως εἰς τὴν ἔλλειψιν ἢ τὴν ἀδυναμίαν συγκεντρώσεως πολλῶν βασικῶν στατιστικῶν στοιχείων.

Ἡ σύγκρισις τοῦ χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος μεταξὺ δύο ἢ καὶ περισσοτέρων χωρῶν, κατὰ τὴν αὐτὴν χρονικὴν περίοδον, ἔχει ἐντελῶς συμβατικὸν χαρακτήρα. Αὕτη χρησιμεύει ἀπλῶς ὡς ἔνδειξις τῶν μεγάλων διαφορῶν τῆς κατὰ κλάδον ἢ κατὰ κεφαλὴν παραγωγῆς καὶ τῆς τάσεως αὐξομειώσεως τοῦ κατὰ κλάδον παραγωγῆς

εἰσόδημα, Προβλήματα κλπ., ἐ.ἀ, σσ. 37—39, Ν. Δ. Μουσοπούτη: Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα. Τὰ πορίσματα τῆς ἐπιτροπῆς, Ἀθῆναι, 1949, σσ. 5 καὶ 7.

8. Ε. Α. Ἀβέρωφ: Συμβολὴ εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ πληθυσμιακοῦ προβλήματος τῆς Ἑλλάδος. Ἀθῆναι 1939, σσ. 103—104.

9. S. S. Kuznets: National Income, εἰς «Encyclopaedia of the Social Sciences», τόμ. XI, 1933 καὶ ἀνατύπωσις τοῦ εἰς συλλεκτικὴν ἐργασίαν τῆς Committee of the American Economic Association: Readings in the Theory of Income Distribution, Philadelphia, Blackiston, 1946, σσ. 3 - 5.

μεριδίου ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ εἰσοδήματος. Ἡ περιορισμένη αὕτη χρησιμότης, δὲν εἶναι μόνον ἀποτέλεσμα τῶν διαφόρων στατιστικῶν μεθόδων τὰς ὁποίας ἐκάστη χώρα ἐφαρμόζει. Αὕτη πρωτίστως εἶναι συνέπεια τῶν μεγάλων κοινωνικοοικονομικῶν διαφορῶν, τῶν σταδίων οἰκονομικῆς ἐξελίξεως κλπ., γεγονότων, τὰ ὁποῖα πάντοτε παρουσιάζονται καὶ θὰ παρουσιάζωνται εἰς ἐκάστην χώραν.

Δύναται γενικῶς νὰ λεχθῇ ὅτι καὶ εἰς τὰς πλέον προοδευμένας χώρας, ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ μεγέθους τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος εἶναι συνήθως ἀφ' ἑνὸς δυσχερής, λόγῳ τῆς προβληματικότητος αὐτοῦ τούτου τοῦ θέματος, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀτελής, λόγῳ τῆς ὑφισταμένης ἀνεπαρκείας πλήρων καὶ ἀναλυτικῶν στατιστικῶν στοιχείων⁽¹⁰⁾.

Ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ πραγματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος προσκρούει εἰς μεγαλύτερας ἔτι δυσχερείας, λόγῳ τῆς ἐλλείψεως πρακτικοῦ καὶ ἀσφαλοῦς κοινοῦ μέτρου ὑπολογισμοῦ τοῦ ὄγκου τῶν παραγομένων ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν. Τὰ διάφορα μέτρα βάρους, ἐπιφανείας, μήκους, ὄγκου κλπ., δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχουν καθολικὴν ἐφαρμογὴν δι' ἀπάσας τὰς ποσότητας ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν. Τὰ προταθέντα ὡς κοινὰ μέτρα, ἅτινα θὰ ᾔσαν καὶ ἀσφαλέστερα, ἥτοι ἡ ὀριακὴ ἀποδοτικότης τῆς ἐργασίας, τὸ πραγματικὸν ἡμερομίσθιον, ἡ μονὰς ἐνεργείας, ἡ ὥριαία ἐργασία, ἡ ὀριακὴ ὠφελιμότης κλπ., δὲν εἶναι πρακτικῶς ἐφαρμόσιμα. Δι' ὃ καὶ ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ συνολικοῦ ὄγκου τοῦ πραγματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἔχει μόνον θεωρητικὴν ἀξίαν.

Ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος τοῦ πραγματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἀποκτᾷ πρακτικὴν χρησιμότητα ὅταν τὰ συνιστῶντα τὸ πραγματικὸν εἰσόδημα μεγέθη ἀποτιμηθοῦν εἰς χρήμα. Τὸ χρήμα, καὶ συγκεκριμένως τὸ ἐθνικὸν νόμισμα τῆς δεδομένης χώρας, ἀποτελεῖ τὸ κοινὸν μέτρον ὑπολογισμοῦ τῆς χρηματικῆς ἀξίας τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Ἡ ἀγοραστικὴ δύναμις ὅμως τοῦ νομίσματος τούτου μεταβάλλεται, ὡς γνωστόν, ἐκάστοτε, ἕνεκεν διαφόρων λόγων. Προκειμένης τῆς συγκρίσεως τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος κατὰ τὰς διαφόρους χρονικὰς περιόδους, αἱ μεταβολαὶ τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τοῦ νομίσματος ἐξουδετεροῦνται διὰ τῆς χρήσεως τῶν τιμαρίθμων. Διὰ τῶν τιμαρίθμων, ἀνάγονται τὰ ἐτήσια ὀνομαστικὰ εἰσόδημα εἰς τὴν αὐτὴν στάθμην συγκρίσεως⁽¹¹⁾.

10. Α. Δ. Κυρκιλίτση: Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, Προβλήματα κλπ., ἐ.ἀ., σσ. 25—26.

11. Περί τῆς ἐν προκειμένῳ χρήσεως τιμαρίθμων εἰς I. Fisher: The Making of Index Numbers, A Study of their varieties, Test and Reliability,

2. Τιμαὶ ἀγορᾶς καὶ τιμαὶ ἀμοιβῶν τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς

Ἔνεκα τῶν ὡς ἄνω δυσχερειῶν ὑπολογισμοῦ τοῦ πραγματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἡ ἔρευνα καὶ ἡ πρακτικὴ προσηνατολισθῇ εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Πρὸς ὑπολογισμὸν τούτου, αἱ καθ' ἑκάστον ποσότητες ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν πολλαπλασιάζονται ἐπὶ τὰς τιμὰς τῶν καὶ δίδουν ἀθροιστικῶς τὴν χρηματικὴν ἀποτίμησιν τοῦ πραγματικοῦ εἰσοδήματος.

Αἱ χρησιμοποιούμεναι τιμαὶ εἶναι δύο εἰδῶν, πρῶτον αἱ τιμαὶ ἀγορᾶς (market prices) καὶ δεύτερον αἱ τιμαὶ ἀμοιβῶν τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς (factor cost).

Ὡς τιμαὶ ἀγορᾶς νοοῦνται αἱ τιμαὶ εἰς τὰς ὁποίας πωλοῦνται τὰ ἀγαθὰ καὶ προσφέρονται αἱ ὑπηρεσίαι εἰς τὸν τρόπον τῆς καταναλώσεως. Αὗται περιλαμβάνουν τὸ ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν παραγωγικὸν κόστος (κόστος παραγωγῆς, πωλήσεως, μεταφορᾶς κλπ.) καὶ τοὺς ὑπὸ τοῦ κράτους καὶ τῶν λοιπῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου ἐπιβαλλομένους ἐπὶ τῶν τελικῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν ἔμμεσους φόρους.

Ὡς τιμαὶ ἀμοιβῶν τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς νοοῦνται αἱ τιμαὶ εἰς τὰς ὁποίας πωλοῦνται τὰ τελικὰ ἀγαθὰ καὶ προσφέρονται αἱ ὑπηρεσίαι εἰς τὸν τρόπον τῆς παραγωγῆς ἢ τὸν τρόπον τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς. Αἱ τιμαὶ αὗται εἶναι ἀπηλλαγμέναι τῆς ἑμμέσου φορολογίας.

Εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, ἐ.π., τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα ὑπολογίζεται εἰς τιμὰς ἀγορᾶς, ἐνῶ εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν τοῦτο ὑπολογίζεται εἰς τιμὰς ἀμοιβῶν τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς. Ὁ ὑπολογισμὸς εἰς τιμὰς ἀμοιβῶν τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς διευκολύνεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐκεῖ οἱ ἑμμεσοὶ φόροι εἰσπράττονται «εἰς τὴν πηγὴν», ἥτοι ἀπὸ τὸν παραγωγόν, καὶ οὐχὶ ἀπὸ τὸν καταναλωτὴν ἢ ἀπὸ τὰ ἐμπορικῶς μεσολαβοῦντα πρόσωπα.

Κατωτέρω μεταφέρομεν ἐξ ἀνεκδότου ἐργασίας τοῦ Γεωργ. Ι. Μαλάνοῦ⁽¹²⁾ πῖνακα καὶ δύο διαγράμματα, ἵνα δειχθῇ, πόσον ὁ τύπος πῖνακος συνεχοῦς σειρᾶς ἐτησίων ὑπολογισμῶν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς Ἑλλάδος, ὡς συνόλου καὶ κατὰ κεφαλὴν τοῦ πλη-

Boston, Houghton Mifflin, 1927, W. M. Persons, The Construction of Index Numbers, Boston, Houghton Mifflin, 1928, T. Morgan, ἐ.ἀ. σσ. 22—30. Βλ. ἐπίσης Κ. Ἀ. Ἀθανασιάδου, Περί οἰκονομικῶν δεικτῶν ἢ τιμαριθμῶν, Ἀθῆναι, Ἰ. Ζαχαρόπουλος, 1936.

12. G. J. Malanos, Some Comments on the Greek National Income. Athens, Economic Cooperation Administration, G. F., Sept. 22, 1948.

θυσμοῦ, ὅσον καὶ αἱ μεγάλοι διαφοραὶ τῆς διαρθρώσεως τῶν εἰσοδηματικῶν σχέσεων τῶν φορολογικῶν τάξεων καὶ αἱ τάσεις αὐξομειώσεως αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας δύο χωρῶν.

Πίναξ ὑπ' ἀριθ. 1.

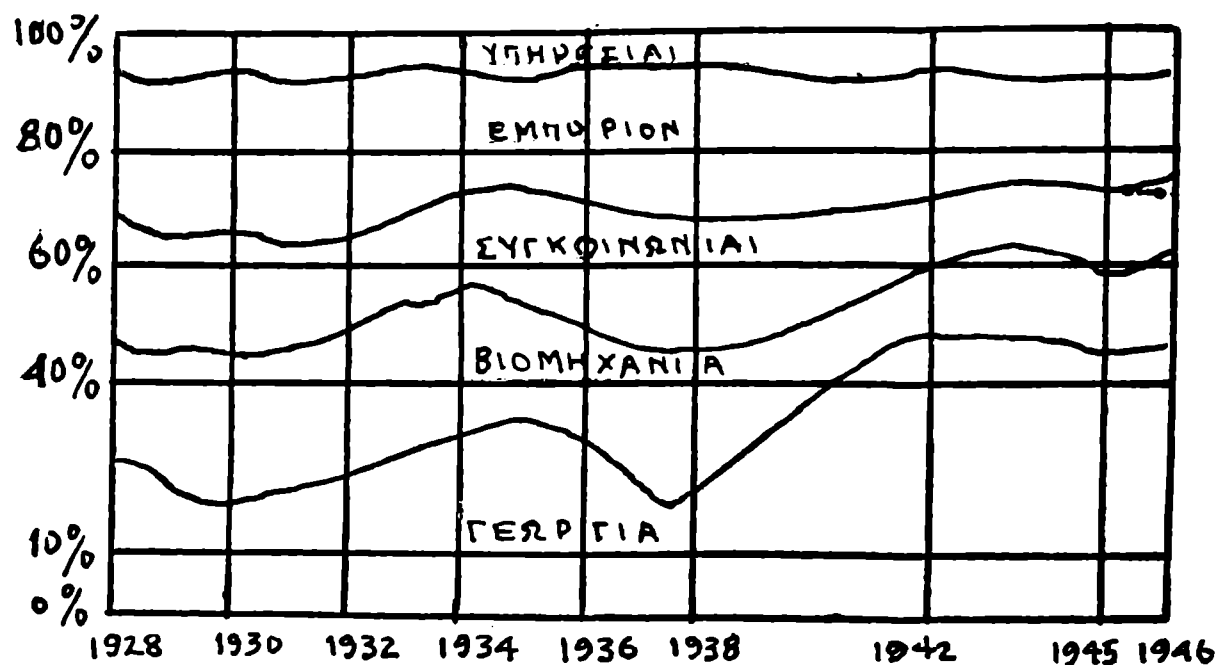
Τὸ ἀκαθάριστον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν, εἰς τιμὰς ἀγορᾶς, κατὰ τὰ ἔτη 1928—1947

*Ἔτος	*Ἐθνικὸν εἰσόδημα, εἰς δραχμὰς τοῦ ἔτους 1928	*Ἀναγωγή τοῦ εἰσοδήματος εἰς στήλην 2 βάσει τιμαρίθμου χονδρικῆς πωλήσεως 1914 (εἰς ἑκατομύρια)	Πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος	Κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα, εἰς δραχμὰς τοῦ 1928	Κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα στήλης 5, ἀναχθὲν ὡς ἐν στήλῃ 3
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1928	46.130.000.000	2.682	6.247.000	7.384	429,30
1929	44.530.000.000	2.458	6.303.000	7.068	390,10
1930	42.700.000.000	2.594	6.398.000	7.667	405,40
1931	39.400.000.000	3.678	6.483.000	6.062	413,00
1932	43.470.000.000	2.461	6.548.000	6.639	375,80
1933	49.120.000.000	2.459	6.630.000	7.409	370,80
1934	52.480.000.000	2.665	6.746.000	7.779	395,00
1935	54.990.000.000	2.745	6.839.000	8.040	401,40
1936	59.270.000.000	2.908	6.936.000	8.548	419,40
1937	61.950.000.000	2.714	7.013.000	8.833	387,00
1938	64.630.000.000	2.908	7.100.000	9.103	409,60
1939	67.300.000.000	3.048	7.200.000	9.347	423,30
1940—44	25.400.000.000	1.149	7.077.000	3.590	162,30
1945	31.300.000.000	1.416	7.356.000	4.252	192,40
1946	38.100.000.000	1.724	7.526.000	5.060	228,90
1947	38.950.000.000	1.762	7.550.000	5.158	230,30

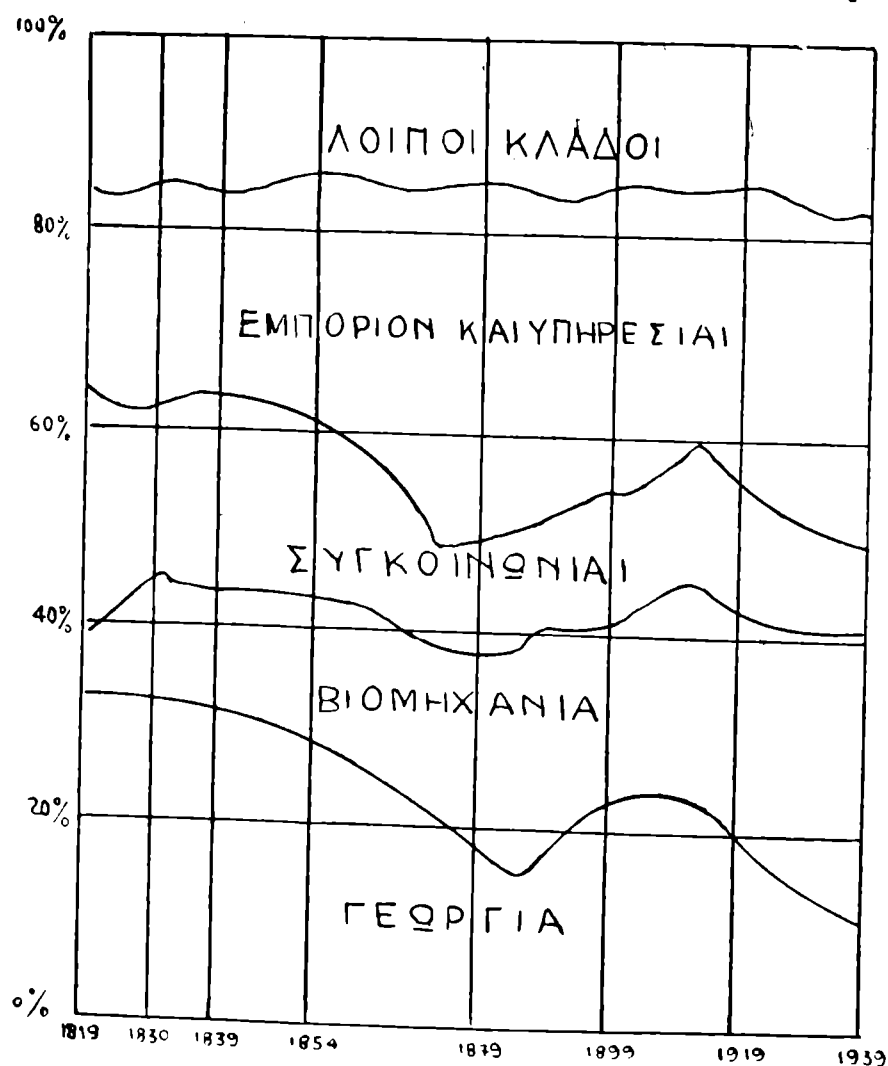
Τὰ κατωτέρω δύο διαγράμματα δεικνύουν μεταβολὰς τῆς ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν συνθέσεως τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, τόσον τῆς Ἑλλάδος, ὅσον καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Συγκρίνων τις τὰ δύο ταῦτα διαγράμματα, θὰ παρατηρήσῃ ὅτι, ἐνῶ τὸ τῆς γεωργίας μερίδιον εἰς τὰς Η.Π.Α. κατέρχεται, τὸ τῆς Ἑλλάδος ἀντίστοιχον μερίδιον ἀνέρχεται καὶ ἰδίως κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Ἐπίσης θὰ παρατηρήσῃ ὅτι ἐνῶ τὸ τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου μερίδιον ἀνέρχεται εἰς τὰς Η.Π.Α., εἰς τὴν Ἑλλάδα κατέρχεται κ.ο.κ.

Διάγραμμα ὑπ' ἀριθ. 1.

Διάρθρωσις τῶν εἰσοδηματικῶν σχέσεων τῶν παραγωγικῶν τάξεων τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὰ ἔτη 1928 - 1946

Διάγραμμα ὑπ' ἀριθ. 2.

Διάρθρωσις τῶν εἰσοδηματικῶν σχέσεων τῶν παραγωγικῶν τάξεων τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, κατὰ τὰ ἔτη 1819 - 1939

3. Αἱ μέθοδοι ὑπολογισμοῦ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Αἱ μέθοδοι ὑπολογισμοῦ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος δεόν νὰ εἶναι τοιαῦται, ὥστε οἰαδήποτε ἐξ αὐτῶν νὰ δίδῃ θεωρητικῶς τὰ αὐτὰ συνολικὰ ἀριθμητικὰ ἀποτελέσματα εἰς χρηματικὰς μονάδας. Διὰ τῶν μεθόδων τούτων προσδιορίζονται ἀρχικῶς τὰ συγκροτοῦντα τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα ἀριθμητικὰ μεγέθη, τὰ ὁποῖα βεβαίως ἀνταποκρίνονται εἰς ὠρισμένην ἔννοιαν καὶ περιεχόμενον, καὶ τελικῶς ταῦτα ἀθροίζονται διὰ νὰ δώσουν τὴν συνολικὴν ἀξίαν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Ἡ τεχνικὴ τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ μεγέθους τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἀνεξαρτήτως τῆς μεθόδου ἐκτιμήσεως αὐτοῦ, συντελεῖται διὰ τῆς καταστρώσεως τῶν διαφόρων κονδυλίων τῶν συγκροτούντων τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα.

Τρεῖς μέθοδοι μέχρι τοῦδε ἔτυχον εὐρυτέρας ἐφαρμογῆς. Ἡ πρώτη ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ λεγομένη «ἀπογραφικὴ τῆς παραγωγῆς» μέθοδος (census of production, or commodity flow procedure). Ἡ δευτέρα εἶναι ἡ λεγομένη «εἰσοδηματικὴ τῆς ἀμοιβῆς» μέθοδος (income payments method). Ἡ τρίτη, τέλος, εἶναι ἡ λεγομένη «εἰσοδηματικὴ τῆς δαπάνης» μέθοδος (expenditure procedure).

α) Ἀπογραφικὴ τῆς παραγωγῆς μέθοδος

Κατὰ τὴν ἀπογραφικὴν τῆς παραγωγῆς μέθοδον, λαμβάνονται στοιχεῖα ἀπὸ τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ τὰς στατιστικὰς τοῦ κράτους ὑπηρεσίας, σχετικὰ πρὸς τὴν παραγωγήν. Ἐπὶ τῇ βάσει τούτων, ἀποτιμᾶται εἰς χρήμα, μὲ τιμὰς ἀμοιβῶν τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς, τὸ «π ρ α γ μ α τ ι κ ὸ ν» ἐθνικὸν εἰσόδημα, κατὰ κλάδους παραγωγικῆς δραστηριότητος ἢ καὶ κατὰ τὸν τύπον τελικοῦ προϊόντος ἢ ὑπηρεσίας. (Π. χ., εἰς τοὺς κλάδους: γεωργία, βιομηχανία, ἐμπόριον κλπ.— ὡς εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ. 1, καὶ 2 διαγράμματα—. Οἱ κλάδοι οὗτοι, εἰς τοὺς τομεῖς αὐτῶν, ὡς, λ. χ., διὰ τὴν γεωργίαν: δένδροκαλλιέργεια, λαχανοκαλλιέργεια κλπ. Ἀκολουθῶς, εἰς τοὺς ὑποτομεῖς: ἔσπεριδοειδῆ, ρωδῶδη, μηλοειδῆ κ.λ.π., κ.ο.κ. Ἡ ἐπίσης, εἰς τοὺς τύπους: τρόφιμα, ἐνδύματα, ἱατρικὴ περίθαλψις κ.ο.κ.). Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης δύναται τις νὰ γνωρίζῃ τὸν δείκτην τῆς σχετικῆς σπουδαιότητος ἐκάστου παραγωγικοῦ κλάδου ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα.

Τὰ ὑπ' ἀρ. 1 καὶ 2 διαγράμματα ἀποσαφηνίζουν περισσότερον τὰ ἀνωτέρω. Κρίνομεν, ἐν τούτοις, σκόπιμον — καὶ διὰ πληροφορικoὺς ἀκόμη λόγους — νὰ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα καὶ ἕτερον πῖνακα

Πίναξ ὑπ' ἀριθ. 2.

**Σύνθεσις τοῦ ἀκαθαρίστου χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν,
εἰς τιμὰς ἀγορᾶς, κατὰ τὰ ἔτη 1928—1946**

(Εἰς δισεκατομμύρια δραχμῶν τοῦ 1928)

α/α	Παραγωγικοὶ κλάδοι	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1939	40—44	1945	1946
1	Γεωργία, δάση, μεταλλεῖα	1.646	1.329	1.275	1.173	1.363	1.891	2.001	2.163	2.200	3.054	1.560	1.650	1.900
2	Βιομηχανία, βιοτεχνία	760	755	697	673	721	782	901	924	1.008	1.043	200	380	520
3	Ἐπικοινωνίαι, μεταφοραὶ	816	801	717	654	696	810	905	980	1.069	958	170	290	530
4	Ἐμπόριον, τράπεζαι, οἰκο- δομαὶ	943	1.072	1.071	928	878	907	862	781	975	987	380	520	500
5	Ὑπηρεσίαι	448	496	510	507	689	522	578	646	674	693	230	290	310
	Σύνολον	4.613	4.453	4.270	3.940	4.347	4.912	5.247	5.499	5.926	6.735	2.540	3.130	3.810

ἐκ τῆς προαναφερθείσης ἐργασίας τοῦ Γ. Μαλάνου, περιέχοντα τήν, κατὰ τοὺς κυριωτέρους κλάδους τῆς παραγωγικῆς δραστηριότητος τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, σύνθεσιν τοῦ ἀκαθαρίστου χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματός μας, κατὰ τὰ ἔτη 1928—1946.

Δὲν παραλείπομεν νὰ σημειώσωμεν, τέλος, ὅτι ἐν Ἑλλάδι σχεδὸν πάντες οἱ μέχρι τοῦδε ἀσχοληθέντες μὲ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἐχρησιμοποίησαν τὴν ἀπογραφικὴν τῆς παραγωγῆς μέθοδον, λόγῳ τῆς παρ' ἡμῖν ἐλλείψεως ἢ ἀδυναμίας συγκεντρώσεως ἐπαρκῶν στατιστικῶν στοιχείων⁽¹³⁾.

β) Εἰσοδηματικὴ τῆς ἀμοιβῆς μέθοδος.

Κατὰ τὴν εἰσοδηματικὴν τῆς ἀμοιβῆς μέθοδον, λαμβάνονται στοιχεῖα ἐκ τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, τὰ ὅποια συνήθως ἀναφέρονται εἰς φορολογικὰς στατιστικὰς ἢ στατιστικὰς προερχομένας ἐκ

13 Βλ. σχετικῶς τὰς ἀκολουθοῦσας ἐργασίας: Ἀ. Ἀγγελοπούλου: Ἡ μεταπολεμικὴ διεθνὴς φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις, Συγκριτικὴ μελέτη, εἰς τριμ. περ. «Ἀρχεῖον Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν», 1927, σσ. 77—88, Ἀνωτάτου Συμβουλίου Ἀνασυγκροτήσεως: Ἀναθεωρημένον πρόγραμμα κλπ., ἔ. ἀ., Τοῦ αὐτοῦ: Ἐθνικὸν εἰσόδημα καὶ ἐπένδυσις ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὰ ἔτη 1945—1949. Ἀναθεωρημένον. Ἀθῆναι. πολυγρ. ἔκδοσις, 1950, σσ. 21 καὶ 23—24. Π. Δερτιλῆ: Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς Ἑλλάδος εἰς τρ. περ. «Ἀρχεῖον Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν», 1932, σ.σ. 351—378, Ἐπιτροπῆς Ἐμπειρογνώμωνων παρὰ τῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος: Ἐκθεσις περὶ τῆς ἐν Ἑλ. λάδι οἰκονομικῆς καὶ δημοσιονομικῆς καταταστάσεως, Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι, πολυγρ. ἔκδοσις, 1942. Ἐπιτροπῆς Ἐρεῦνης Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος καὶ Ἐπενδύσεως παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Συντονισμοῦ, ἔ. ἀ. Χ. Εὐελπίδη: Les États Balkaniques; Étude Comparée Politique, Sociale Économique et Financière, Paris, Rousseau, 1930 (ἐνθα εἰς σελ. 341 πίνακες τῶν ἐθνικῶν εἰσοδημάτων τῶν βαλκανικῶν κρατῶν κατὰ τὸ ἔτος 1927), Τοῦ αὐτοῦ: Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, Ἀθῆναι, ἀνατύπωσις ἐκ τριμην. περιόδ. «Ἀγροτικὴ Οἰκονομία», 1937, σσ. 378—433, Ξ. Ε. Ζολώτα: Νομισματικὴ σταθεροποίησις, Ἀθῆναι, Ἑλληνικὴ Ἐταιρεία Ἐπιστημονικῶν Μελετῶν, 1929. Ἀ. Δ. Κυρκιλιτση: Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, ἐπένδυσις καὶ ἀποταμίευσις κατὰ τὸ 1938, Εἰσαγωγικὴ ἔρευνα παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ Ἀξιοποιήσεως Πλουτοπαραγωγικῶν Δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι, UNRRA, 1947, Τοῦ αὐτοῦ: Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, Προβλήματα κλπ., ἔ. ἀ., σσ. 51—53, Ν. Δ. Μουσοῦτῆ: The Estimate of the National Income of Greece; From the Production Side, 1911—1939, Athens 1950, Π. Δ. Ρεδιάδης: Ὁ ἐθνικὸς πλοῦτος καὶ τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1929, εἰς περ. «Πλοῦτος», τ. 23 καὶ 24. 1930, Ἐ. Τσοῦδεροῦ: Le Rélèvement Économique de la Grèce, Paris, Rousseau, 1929, Ἐφημερίς «Τὸ Βῆμα», φ. 8 Μαρτ. 1950 καὶ 3 Ἰαν. 1951,

στοιχείων ἰδρυμάτων κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων. Βάσει τῶν στοιχείων τούτων, κατατάσσεται τὸ «δ ι α θ έ σ ι μ ο ν» χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα, μὲ τιμὰς ἀγορᾶς κατὰ κατηγορίας τῶν προσώπων ἅτινα ἐπιλαμβάνουν τοῦτο (ἐργάται, ὑπάλληλοι, ἐπιχειρηματίαι, γαιοκτήμονες κλπ.), ἢ κατὰ τοὺς τύπους κατανομῆς τῶν προσωπικῶν εἰσοδημάτων (εἰσοδήματα ἐξ ἐργασίας, ἐκ ρευστῶν κεφαλαίων, ἐκ γαιοκτησίας κλπ.).

γ) Εἰσοδημοτική τῆς δαπάνης μέθοδος.

Κατὰ τὴν εἰσοδηματικὴν τῆς δαπάνης μέθοδον, λαμβάνονται στοιχεῖα ἐκ τῶν ἐμπόρων λιανικῆς πωλήσεως (ποσότητες πωλουμένων ἐμπορευμάτων, κατηγορίαι ἀγοραστῶν βάσει τιμολογίων κλπ.) καὶ ἐκ τῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων (καταθέσεις, ἐπενδύσεις κλπ.). Ἐπὶ τῇ βάσει τούτων, κατατάσσεται τὸ «δ α π α ν ὡ μ ε ν ο ν» χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα, μὲ τιμὰς ἀγορᾶς, κατὰ κατηγορίας τῶν προσώπων ἅτινα δαπανοῦν τοῦτο ἢ κατὰ τρόπον δαπάνης τῶν προσωπικῶν εἰσοδημάτων (ἀγορὰ ἀγαθῶν συντηρήσεως, ἐπίπλων, εἰδῶν ποτελείας, οἰκημάτων, ἀγαθῶν παραγωγῆς κλπ.)¹⁴.

**Ε. ΕΝΝΟΙΑΙ ΚΑΙ ΣΥΝΑΡΤΗΣΙΑΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ
ΣΥΝΙΣΤΩΝΤΩΝ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΜΕΓΕΘΩΝ**

1. Στατικαὶ ἐξισώσεις τῆς Κεϋνσιανῆς σχολῆς

Ὡς εἶδομεν προηγουμένως, κατὰ τὴν Κεϋνσιανὴν σχολήν, ὑφίσταται καὶ ἰσχύει ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἡ ἰσότης ὑπ' ἀριθ. (1) καὶ εἰδικώτερον ἡ ἐνταῦθα ἐνδιαφέρουσα ἡμᾶς ἰσότης :

Διαθέσιμον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα ($Y_{M'}$) = Δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα (Y_M), ἥτοι :

$$Y_{M'} = Y_M \quad (2)$$

Ὑφίσταται δὲ ἡ ἰσότης αὕτη, διότι τὰ συνιστῶντα ἐκάστην τῶν δύο ὀψεων τοῦ χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος μεγέθη εἶναι ἄθροι-

14. Πλ. περὶ μεθόδων τὰς ἐκδοθείσας ὑπὸ τοῦ ἐν Νέῳ Ὑόρκῃ «National Bureau of Economic Research» μελέτας τοῦ S. S. K u z n e t s, 1) Commodity Flow and Capital Formation, 1939, 2) The National Income and its Composition, 1919—1938, 1941, 3) National Product in Wartime, 1945, 4) National Income ; A Summary of Findings, 1946, καὶ 5) National Product since 1869, 1946. Βλ. ἐπίσης J. B. D. D e r k s e n : Μέτρησις κλπ., ἐ.ἀ., σσ. 1—6, 15 καὶ 19—22, G. H a b e r l e r : National Income, Saving and Investment ; Studies in Income and Wealth, New York, II Vols, National Bureau of Economic Research, 1938, J. R. H i c k s - A. G. H a r t, ἐ.ἀ., ἀγγλ. κείμεν., σσ. 157—159.

στικῶς ἴσα μεταξὺ των. Ἦτοι, τὰ μεγέθη τοῦ «διαθεσίμου» χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος α) «ἀποταμίευσις» καὶ β) «διαθέσιμον χρηματικὸν εἰσόδημα διὰ κατανάλωσιν» εἶναι ἀθροιστικῶς ἴσα πρὸς τὰ μεγέθη τοῦ «δαπανωμένου» χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος α) «δαπάναι ἐπενδύσεως» καὶ «δαπάναι κατανάλωσεως».

Ἐὰν τὰ μερικὰ ταῦτα μεγέθη παραστήσωμεν συμβολικῶς, δεχόμενοι ὅτι $S' = \text{ἀποταμίευσις}$, $I' = \text{δαπάναι ἐπενδύσεως}$ καὶ $C' = \text{διαθέσιμον χρηματικὸν εἰσόδημα διὰ κατανάλωσιν ἢ καὶ δαπάναι κατανάλωσεως}$, τότε σχηματίζομεν τὰς βασικὰς στατικὰς ἐξισώσεις τοῦ Keynes:

Διαθέσιμον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα ($Y_{M'}$) = Ἀποταμίευσις (S') + Διαθέσιμον χρηματικὸν εἰσόδημα διὰ κατανάλωσιν (C'), καὶ

Δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα (Y_M) = Δαπάναι ἐπενδύσεως (I') + Δαπάναι κατανάλωσεως (C'), ἥτοι:

$$Y_{M'} = S' + C' \quad \text{καὶ} \quad (3)$$

$$Y_M = I' + C' \quad (4)$$

Ἐκ τῶν ἐξισώσεων τούτων προκύπτει ὅτι ἡ ἀποταμίευσις (S') ἰσοῦται πρὸς τὸ διαθέσιμον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα ($Y_{M'}$) μείον τὸ διαθέσιμον χρηματικὸν εἰσόδημα διὰ κατανάλωσιν (C'), ἥτοι:

$$S' = Y_{M'} - C' \quad (5)$$

καὶ αἱ δαπάναι ἐπενδύσεως (I') ἰσοῦνται πρὸς τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα (Y_M) μείον τὰς δαπάνας κατανάλωσεως (C'), ἥτοι:

$$I' = Y_M - C' \quad (6)$$

Ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. (6) ἐξισώσεως, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. (5) ὁμοίαν, προκύπτει (ἐφ' ὅσον τὰ ἴσα μεγέθη πρὸς τὸ $Y_{M'}$ ἢ $Y_M - C'$ εἶναι καὶ μεταξὺ των ἴσα) ὅτι αἱ δαπάναι ἐπενδύσεως (I') ἰσοῦνται πρὸς τὴν ἀποταμίευσιν (S'), ἥτοι:

$$I' = S' \quad (7)$$

καὶ ἡ κατανάλωσις (C') ἰσοῦται πρὸς τὸ διαθέσιμον ($Y_{M'}$) ἢ τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα (Y_M) μείον τὴν ἀποταμίευσιν (S') ἢ τὰς δαπάνας ἐπενδύσεως (I') ⁽¹⁵⁾, ἥτοι:

$$C' = (Y_{M'} \text{ ἢ } Y_M) - (S' \text{ ἢ } I') \quad (8)$$

15. J. M. Keynes: The General Theory κλπ., ἐ. ἀ., σ. 63, καὶ L. R. Klein: The Keynesian Revolution. New York, Macmillan, 1947 σ. 111.

Διὰ νὰ γίνουν ὅμως περισσότερον κατανοηταὶ αἱ ὡς ἄνω (2—8) ἐξισώσεις, παρίσταται ἀνάγκη νὰ ἐκτεθοῦν ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς κατὰ τὴν Κεϋνσιανὴν σχολὴν ἐννοίας ἐκάστου τῶν συνιστώντων τὸ χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα μεγεθῶν καὶ περὶ τῆς συναρτησιακῆς τῶν μεγεθῶν τούτων σχέσεως.

2. Ἐπένδυσις

Βραχυχρονίως

Ὁ Keynes κατεπολέμησε κυρίως τὴν θέσιν τῆς ὀρθοδόξου κλασικῆς θεωρίας ὅσον ἀφορᾷ τὴν σχέσιν ἀποταμιεύσεως - ἐπενδύσεως.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν θέσιν ταύτην, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἐπένδυσις εἶναι πάντοτε συνάρτησις τῆς ἀποταμιεύσεως, διότι πᾶσα ἀποταμίευσις (μὴ ἐπενδυομένη καὶ ἄρα ἀποθησαυριζομένη) ὁδηγεῖ κατ' ἀνάγκην, μέσῳ τῆς μειώσεως τοῦ τόκου εἰς ἐπίπεδον κατώτερον τῆς ὀριακῆς ἀποδοτικότητος τοῦ κεφαλαίου, εἰς αὔξησιν τῆς ἐπενδύσεως, ὁ Keynes ἀνέλαβε νὰ ἀποδείξῃ τὸ ἀντίστροφον, ὅτι δηλαδή ἡ ἀποταμίευσις εἶναι πάντοτε συνάρτησις τῆς ἐπενδύσεως.

Κατὰ τὸν Keynes, ἡ ἀποταμίευσις ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐπένδυσιν, διότι πᾶσα μὴ ἐπενδυομένη (καὶ ἄρα ἀποθησαυριζομένη) ἀποταμίευσις ἔχει ἀναγκαστικῶς ὡς συνέπειαν ἀντίστοιχον καὶ ἰσάξιον ἀποθεματοποίησιν ἀγαθῶν καταναλώσεως ἢ ἐπενδύσεως (τὰ ὁποῖα, ἐνῶ παρήχθησαν, δὲν δύνανται νὰ πωληθοῦν, λόγῳ ἀκριβῶς τῆς ἀποθησαυρίσεως ταύτης) καὶ ἐπομένως τὴν ἐξουδετέρωσιν τῆς ἀποταμιεύσεως ἄλλων ἀτόμων (καὶ συγκεκριμένως τῶν ἐπιχειρηματιῶν, τῶν ὁποίων οὕτω τὸ κεφάλαιον κινήσεως ἀκίνητοποιεῖται) εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἀποταμίευσις νὰ ἐξισοῦται πάντοτε παθητικῶς πρὸς τὴν ἐπένδυσιν.

Δέον ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ ἀνωτέρω ἰσχύουν ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ὁ ὄγκος τῶν μέσων πληρωμῆς παραμένει σταθερός. Ταῦτα δὲ προκύπτουν ἐκ τῶν *στατικῶν* ἐξισώσεων τοῦ Keynes.

Δυναμικῶς ὅμως, ὑπογραμμίζεται ὅτι τὸ μέγεθος τῆς ἐπενδύσεως προσδιορίζει—μέσῳ τοῦ ὄγκου τῆς ἐν γένει ἀπασχολήσεως—τὸ ὕψος τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ τὸ ὕψος τῆς καταναλώσεως καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως, δοθείσης βεβαίως τῆς ροπῆς πρὸς κατανάλωσιν καὶ ἀποταμίευσιν.

Ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἀποταμιεύσεως ὑπὸ τῆς ἐπενδύσεως καὶ ἡ ἐξίσωσις τῆς ἀποταμιεύσεως πρὸς τὴν ἐπένδυσιν ἰσχύει, οὐχὶ μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ ἐπένδυσις πραγματοποιεῖται διὰ τῆς διαθέσεως τῆς τρεχούσης ἀποταμιεύσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ ἐπένδυσις πραγματοποιεῖται διὰ τῆς ἐκδόσεως

νέων μέσων πληρωμῆς. Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ἡ ἐν λόγῳ ἐξίσωσις συντελεῖται διὰ τῆς ἐπενεργείας τοῦ «πολλαπλασιαστικοῦ»⁽¹⁶⁾ τῆς ἐπενδύσεως, ὁδηγοῦντος εἰς αὕξησιν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καί, δεδομένης τῆς ροπῆς πρὸς ἀποταμίευσιν, εἰς αὕξησιν τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ δὴ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἡ ἀποταμίευσις νὰ ἐξισωθῇ πρὸς τὴν ἀρχικῶς γενομένην ἐπένδυσιν⁽¹⁷⁾.

Προστίθεται ἐνταῦθα, ὅτι αἱ ἐξ αὐξήσεως τοῦ ὄγκου τῶν μέσων πληρωμῆς δημόσιαι δαπάναι ἐπενδύσεως, ὡς καὶ γενικῶς πᾶσα δαπάνη ἐπενδύσεως, ἐπαυξάνουν σημαντικῶς τὸ ποσὸν τῶν δαπανῶν, καὶ συνεπῶς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, ἐπιδρῶσαι αὐξητικῶς ἐπὶ τῆς ἀποταμιεύσεως, τῆς καταναλώσεως καὶ τῆς ἀπασχολήσεως. Ὁ βαθμὸς ἐπαυξήσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ μεγέθους τοῦ «πολλαπλασιαστοῦ» (multiplier), ἡ τῆς ὀριακῆς ροπῆς πρὸς ἀποταμίευσιν, ἡ τῆς ἀντιστοίχου ὀριακῆς ροπῆς πρὸς κατανάλωσιν. Ἰσοῦται δὲ τὸ μέγεθος τοῦ «πολλαπλασιαστοῦ» μὲ τὸν παρονομαστήν τοῦ κλάσματος, τὸ ὁποῖον

16. Πρβλ. περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πολλαπλασιαστοῦ ὡς καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιταχύνσεως εἰς G. H a b e r l e r: Consumer Instalment Credit and Economic Fluctuations. N. York, National Bureau of Economic Research, 1941, Τ ο ὕ Α ὕ τ ο ὕ: Prosperity and Depression; A Theoretical Analysis of Cyclical Movements. Geneva, 3rd edition, League of Nations, 1941, Τ ο ὕ Α ὕ τ ο ὕ: Mr. Keynes's Theory of the «Multiplier», εἰς περ. «Zeitschrift für Nationalökonomie», Band VIII, Heft 3, 1936, σ.σ. 299—305, A. H. H a n s e n: Full Recovery or Stagnation? New York, Norton, 1938, σ.σ. 122—124 καὶ 294—296, Τ ο ὕ Α ὕ τ ο ὕ: Fiscal Policy and Business Cycles. New York, Norton, 1941, σσ. 262—276 καὶ 283—288. R. F. K a h n: The Relation of Home Investment to Unemployment, εἰς τριμ. περ. «Economic Journal», Ἰούν. 1931, J. M. K e y n e s: The Means to Prosperity, New York, Macmillan, 1933, Τ ο ὕ Α ὕ τ ο ὕ: The General Theory κλπ., ἐ. ἄ., σσ. 96 καὶ 126, T. M o r g a n. ἐ. ἄ., σσ. 127—135, D. H. R o b e r t s o n: Essays in Monetary Theory. London, Staples, 1940, σ.σ. 117—121.

17. Βλ. εἰς Ἀ. Σ α ο υ ν ἄ τ σ ο υ: Ὁ J. M. Keynes καὶ ἡ γενικὴ θεωρία τῆς ἀπασχολήσεως, τοῦ τόκου καὶ τοῦ χρήματος εἰς τριμ. περ. Ἐπιθεώρησις Οἰκονομικῶν καὶ Πολιτικῶν «Ἐπιστημῶν», Ἀπρ.—Σεπτ. 1946, σσ. 140—143, Ἀ. Σ α ο υ ν ἄ τ σ ο υ — Σ. Π ο υ λ ο π ο ὄ λ ο υ: Ἐπένδυσις, ἀποταμίευσις, ἀποθησαύριοις, εἰς μην. περ. «Ἐπιθεώρησις Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας», 1950, σσ. 283—287, Τ ῶ ν Α ὕ τ ῶ ν: Ἀνεπένδυτοι ἀποταμιεύσεις εἰς χρυσὸν καὶ πιστωτικὸς ἐφοδιασμὸς τῆς οἰκονομίας, εἰς μην. περ. «Ἐπιθεώρησις Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας». Ἰαν.—Φεβρ. 1950, σσ. 5—7. Πρβλ. καὶ Μ. Ν. Γ ο υ δ ῆ: Ἡ γενικὴ θεωρία ὡς ἐξήγησις τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου, εἰς τριμ. περ. «Ἐπιθεώρησις Οἰκονομικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν» Ἀπρ.—Σεπτ. 1946, σσ. 206—209, Ξ. Ε. Ζ ο λ ῶ τ α: Φορολογία, ἀποταμίευσις, ἐπένδυσις. Ἀθήναι, Πυρσός, 1939, καὶ Ι. Δ. Π λ ν τ ο υ: Ἡ ἐξίσωσις ἐπενδύσεως καὶ ἀποταμιεύσεως ἐν τῇ νεωτέρᾳ οἰκονομικῇ θεωρίᾳ, εἰς τρ. περ. «Ἐπιθεώρησις Κοινωνικῆς καὶ Δημοσίας Οἰκονομικῆς», Ἀπρ.—Ἰούν. 1939, σσ. 129—142.

παριστᾷ τὴν ροπὴν πρὸς ἀποταμίευσιν, ὅταν ὁ ἀριθμητὴς τοῦ κλάσματος τούτου εἶναι ἴσος πρὸς τὴν μονάδα.

Ἐφ' ὅσον ἡ ὁριακὴ ροπὴ πρὸς κατανάλωσιν εἶναι τὸ πηλίκον τῆς διαιρέσεως τῆς αὐξήσεως τῆς καταναλώσεως (παρισταμένης συμβολικῶς διὰ ΔC) διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ εἰσοδήματος (παρισταμένης συμβολικῶς διὰ ΔY), ἥτοι $\frac{\Delta C}{\Delta Y}$, — ἔνθα ἡ ὁριακὴ ροπὴ πρὸς κατανάλωσιν (δηλαδή $\frac{\Delta C}{\Delta Y}$) εἶναι μεγαλυτέρα τοῦ μηδενὸς καὶ μικροτέρα τῆς μονάδος (δηλαδή $0 < \frac{\Delta C}{\Delta Y} < 1$) —, τότε ἡ ὁριακὴ ροπὴ πρὸς ἀποταμίευσιν θὰ εἶναι $1 - \frac{\Delta C}{\Delta Y}$, καὶ ὁ πολλαπλασιαστὴς (παριστάμενος διὰ τοῦ συμβόλου k) θὰ εἶναι τὸ πηλίκον τῆς διαιρέσεως τῆς αὐξήσεως τοῦ εἰσοδήματος (ΔY) διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς ἐπενδύσεως ($\Delta I'$), ἥτοι :

$$k = \frac{\Delta Y}{\Delta I'} = \frac{\Delta Y}{\Delta Y - \Delta C'} = \frac{\frac{\Delta Y}{\Delta Y}}{\frac{\Delta Y}{\Delta Y} - \frac{\Delta C'}{\Delta Y}} = \frac{1}{1 - \frac{\Delta C'}{\Delta Y}}$$

Ἐάν, π.χ., $\frac{\Delta C'}{\Delta Y} = \frac{2}{3}$, τότε ⁽¹⁸⁾ $\Delta Y = 16,7$, $\Delta C' = 11,1$ καὶ $\Delta I' = 5,6$. Συνεπῶς ὁ πολλαπλασιαστὴς εἶναι $\frac{16,7}{5,6} = 3$.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι $\Delta Y = k \cdot \Delta I'$ καὶ $Y = I' \cdot k$.

Εἶναι δὲ ἐπίσης γνωστόν, ὅτι δεδομένη αὐξήσις τῆς ζητήσεως καταναλωτικῶν ἀγαθῶν προκαλεῖ μεγαλυτέραν κατ' ἀναλογίαν αὐξήσιν τῆς ζητήσεως κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν. Ἡ ἀρχὴ αὕτη καλεῖται «ἀρχὴ τῆς ἐπιταχύνσεως» (acceleration principle).

Βραχυχρονίως, συνεπῶς, ἡ ἐπένδυσις θεωρεῖται ὡς αὐτόνομος καὶ δυναμικὸς παράγων, ὁ ὁποῖος προσδιορίζει, ὡς ἀνεξάρτητος μεταβλητὴ, τὸ ὕψος, (τῆς ἀπασχολήσεως καὶ) τοῦ εἰσοδήματος, ὅσον καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ τῆς καταναλώσεως, δοθείσης βεβαίως τῆς ροπῆς πρὸς ἀποταμίευσιν καὶ κατανάλωσιν. Τὰ τελευταῖα ταῦτα μέγεθῃ ἀποτελοῦν ὡς ἐκ τούτου συναρτήσεις τῆς ἐπενδύσεως καὶ χαρακτηρίζονται ὡς παθητικά, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐπένδυσιν χαρακτηριζομένην ὡς ἐνεργητικὸν μέγεθος.

Μακροχρονίως

Ἄν, ὡς ἐλέχθη, βραχυχρονίως ἡ ἐπένδυσις εἶναι ὁ προσδιοριστι-

18, Δεδομένου ὅτι ἡ αὐξήσις τοῦ εἰσοδήματος εἶναι 1,7 ἐπὶ προηγουμένου εἰσοδήματος 15.

κὸς παράγων τῶν ὡς ἄνω μεγεθῶν, μακροχρονίως αὕτη δὲν ἀποτελεῖ τὸν τελικὸν προσδιοριστικὸν παράγοντα τοῦ ὅλου συστήματος τῆς οἰκονομίας (19).

Μακροχρονίως, ἡ ἐπένδυσις εἶναι, κατὰ τὸν Keynes, καὶ αὕτη συνάρτησις ἄλλων παραγόντων. Εἶναι δηλαδή συνάρτησις τῆς ροπῆς πρὸς κατανάλωσιν, τῆς καμπύλης τῆς ὀριακῆς ἀποδοτικότητος τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ ἐπιτοκίου.

Ἀλλὰ καὶ οἱ παράγοντες οὗτοι, κατὰ τὸν A. H. Hansen, εἶναι ἐπίσης συναρτήσεις ἐτέρων παραγόντων. Κατὰ τὸν Hansen, ἡ ὀριακὴ ἀποδοτικότης τοῦ κεφαλαίου εἶναι συνάρτησις τῶν προσδοκίων τῶν ἐπιχειρηματιῶν ἐπὶ τῆς μελλούσης οἰκονομικῆς προόδου. Αὕτη δὲ πάλιν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἰδιαίτερος ἀπὸ τὴν προσφορὰν τῆς ἐργασίας καί, κατ' ἀκολουθίαν, ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν ἡμερομισθίων καὶ τῶν μισθῶν. Ἐπίσης αὕτη ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοὺς νέους συνδυασμοὺς (20) τῶν ἐπιχειρηματιῶν, τοὺς ὁποίους καθιστοῦν δυνατοὺς αἱ εὐρεσιτεχνίαι καὶ οἱ νεωτερισμοί, ὡς καὶ γενικῶς αἱ πραγματοποιούμεναι τεχνικαὶ μεταβολαί.

Τὸ ἐπιτόκιον εἶναι, κατὰ τὸν Hansen ἐπίσης, συνάρτησις τῆς ἐκάστοτε ἐφαρμοζομένης νομισματικῆς πολιτικῆς, δηλαδή τῆς προσφορᾶς χρήματος, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν προτίμησιν ρευστότητος, δηλαδή τὴν ζήτησιν χρήματος ἢ τὴν ἀποθησαύρησιν.

Ὡς εἶδομεν προηγουμένως, ἡ ἀκαθάριστος ἐπένδυσις (I'_g) εἶναι τμῆμα τοῦ ἀκαθαρίστου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ὅπερ τμῆμα παράγεται ἐντὸς δεδομένης χρονικῆς περιόδου, ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς γενομένης ἐπὶ τοῦ προϋπάρχοντος κεφαλαίου ἀναλώσεως καὶ ἀντικαταστάσεως ($I'_g - I'_n$), ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς αὕξησιν τοῦ προϋπάρχοντος τούτου κεφαλαίου — καθαρὰ ἐπένδυσις (I'_n). Εἶναι, ἐν ἄλλοις λόγοις, τὸ τμῆμα ἐκεῖνο τοῦ δαπανωμένου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ὅπερ δὲν καταναλίσκεται, ἀλλὰ ἀποταμιεύεται καὶ δαπανᾶται

19, Βλ. εἰδικῶς J. M. Keynes: The General Theory κλπ., ἐ. ἀ., σ. 183.

20) Περὶ αὐτῶν εἰς ἔργα J. A. Schumpeter: 1) The Theory of Economic Development; An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle. Cambridge, Mass., Harvard University Press, 1936 καὶ 2) Capitalism, Socialism and Democracy, New York, Harper, 1942. Βλ. ἐπίσης Κλ. Β. Μπανταλόουκα: Joseph A. Schumpeter, Σκιαγραφία τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου του, εἰς περ. «Ἐπιθεώρησις Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας», Μάρτιος 1950 σ. 20.

δι' ἀπόρροισιν κλπ. τοῦ προϋπάρχοντος κεφαλαίου. Εἶναι ὅμως ἀπαραίτητον νὰ προστεθῇ ὅτι τὴν ἔννοιαν ταύτην τῆς ἐπενδύσεως ἐπεκτείνει ὁ Keynes, περιλαμβάνων εἰς ταύτην, οὐχὶ μόνον τὸ νεοσχηματισθὲν κεφάλαιον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀποθέματα ἀγαθῶν καταναλώσεως.

Ἰδιωτικαὶ καὶ δημόσιαι δαπάναι ἐπενδύσεως

Αἱ δαπάναι ἐπενδύσεως, εἴτε ἀκαθάριστοι εἴτε καθαραί, διακρίνονται εἰς ἰδιωτικὰς καὶ εἰς δημοσίας, ἀναλόγως τῶν ἐνεργούντων ταύτας φυσικῶν ἢ νομικῶν προσώπων. Ἐὰν ἐνεργοῦνται ὑπὸ ἰδιωτῶν (ἐπιχειρηματιῶν ἢ μὴ) εἶναι ἰδιωτικαί, ἐὰν ἐνεργοῦνται ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἢ τῶν δημοσίων ὀργανισμῶν εἶναι δημόσιαι. Αἱ πρῶται παρίστανται συμβολικῶς διὰ τοῦ I (private investment) καὶ αἱ δευτέραι διὰ τοῦ G (government capital expenditures).

Αἱ ἰδιωτικαὶ δαπάναι ἐπενδύσεως (I) πραγματοποιοῦνται διὰ τῆς διαθέσεως τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως. Αἱ δημόσιαι δαπάναι ἐπενδύσεως (G) πραγματοποιοῦνται, τόσον διὰ τῆς διαθέσεως τῆς δημοσίας ἀποταμιεύσεως, πραγματοποιουμένης διὰ τῆς δαπάνης τῶν ἐκ τῆς ἀμέσου καὶ ἐμμέσου φορολογίας προσόδων, ὅσον καὶ διὰ τῆς διαθέσεως τῶν τυχόν γενομένων δημοσίων ἐσωτερικῶν δανείων, ἀποτελούντων ἐπίσης τμήμα τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως παραχωρούμενον εἰς τὸ Δημόσιον, ἢ τῆς διαθέσεως τῆς τυχόν παραχωρηθείσης ἐξωτερικῆς βοήθειας (ὑπὸ μορφὴν δωρεῶν, ἐπανορθώσεων κλπ.) ἢ καὶ δανείων.

Αἱ ἐκ φορολογίας καὶ ἐκ δανείων δημόσιαι δαπάναι ἐπενδύσεως

Αἱ ἐκ τῆς φορολογίας δημόσιαι δαπάναι ἐπενδύσεως (tax financed government capital expenditures), παριστάμεναι διὰ τοῦ συμβύλου G_T , πραγματοποιοῦνται διὰ τῆς δαπάνης, οὐχὶ μόνον τῶν ἐξ ἀμέσων καὶ ἐμμέσων φόρων κρατικῶν εἰσπράξεων, ὡς θὰ ἠδύναντό τις νὰ συμπεράνῃ ἀποδίδων στενῶς τὸν ὅρον «φορολογία», ἀλλ' ἐξ ὅλων τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων ἐσόδων τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν λοιπῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, ἧτοι καὶ ἐκ τῆς δαπάνης τῶν προσόδων τῶν προερχομένων ἐκ τελῶν, ἐκ κρατήσεων, ἐράνων, δωρεῶν, ἐσόδων κρατικῆς περιουσίας κ.ο.κ. Ὑπὸ τὴν εὐρεῖαν δὲ ταύτην ἔννοιαν τῆς φορολογίας, τὰ ἐν λόγῳ ἔσοδα κατατάσσονται ὑπὸ ἑποψιν πηγῆς εἰς τὴν ἄμεσον καὶ τὴν ἔμμεσον φορολογίαν. Συνεπῶς δὲ καὶ αἱ ἀντίστοιχοι δαπάναι ἐπενδύσεως, εἰς τὰς ἐξ ἀμέσου φορολογίας (direct taxation) δημοσίας δαπάνας ἐπενδύσεως παρισταμένας συμβολικῶς διὰ G_{Td} , καὶ

εἰς τὰς ἐξ ἐμμέσου φορολογίας (indirect taxation) δημοσίας δαπάνας ἐπενδύσεως, παρισταμένας διὰ τοῦ συμβόλου G_{Ti} .

Αἱ ἐκ δανείων δημόσιαι δαπάναι ἐπενδύσεως (government loan capital expenditures), παριστάμεναι διὰ τοῦ συμβόλου G_L , συντελοῦνται, ὡς προανεφέρθη, διὰ τῆς δαπάνης τῶν χρημάτων τὰ ὅποια τὸ Δημόσιον καὶ τὰ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα δημοσίου δικαίου ἀποκτοῦν διὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ δανεισμοῦ ἐκ τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως καὶ διὰ τῆς ἐξωτερικῆς βοήθειας ἢ καὶ ἐξωτερικῶν δανείων. Τὸ μνησθὲν τμήμα τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως δὲν διατίθεται βεβαίως εἰς τὰς ἰδιωτικὰς δαπάνας ἐπενδύσεως, αἵτινες οὕτω περικόπτονται κατὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ ἐσωτερικῶν δανείων δημοσίων δαπανῶν ἐπενδύσεως.

*Αἱ ἐξ αὐξήσεως τοῦ ὄγκου τῶν μέσων πληρωμῆς
δημόσιαι δαπάναι ἐπενδύσεως.*

Αἱ ἐξ αὐξήσεως τοῦ ὄγκου τῶν μέσων πληρωμῆς δημόσιαι δαπάναι ἐπενδύσεως πραγματοποιιοῦνται ὅταν αἱ ἐκ φορολογίας καὶ αἱ ἐκ δανείων δημόσιαι δαπάναι ἐπενδύσεως δὲν εἶναι ἐπαρκεῖς πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων. Αἱ τοιαῦται ὅμως δαπάναι ἐπενδύσεως περιλαμβάνονται νομικῶς καὶ λογιστικῶς εἰς τὰς ἐκ δανείων δημοσίας δαπάνης ἐπενδύσεως (G_L), διότι αὗται πραγματοποιιοῦνται δι' ἀνοιγμάτων τραπεζικῶν πιστώσεων χορηγουμένων εἰς τὸ Δημόσιον, πιστώσεων δημιουργουσῶν ἀντιστοίχως νέας πλασματικὰς καταθέσεις (ἀποταμιεύσεις).

Κατ' ἀκολουθίαν, ἡ δαπάνη τοῦ προϊόντος τῶν τοιαύτης φύσεως δημοσίων, ὡς καὶ τῶν ἰδιωτικῶν δανείων, ἰσοδυναμεῖ τελικῶς μὲ τὴν δαπάνην τμήματος τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως. Περιλαμβάνονται λοιπὸν καὶ ταῦτα εἰς τὰ παριστώμενα διὰ τοῦ συμβόλου G_L ἢ καὶ I .

Ἐξισώσεις δαπανῶν ἐπενδύσεως

Αἱ δαπάναι ἐπενδύσεως, τόσον αἱ ἀκαθάριστοι ($I'g$), ὅσον καὶ αἱ καθαραὶ ($I'n$), εἶναι ἤδη δυνατόν νὰ ἀναλυθοῦν συμβολικῶς ὡς ἀκολούθως :

Δαπάναι ἐπενδύσεως (I') = Ἰδιωτικαὶ δαπάναι ἐπενδύσεως (I) + Ἐκ φορολογίας δημόσιαι δαπάναι ἐπενδύσεως (G_T) + Ἐκ δανείων δημόσιαι δαπάναι ἐπενδύσεως (G_L), ἥτοι :

$$\begin{aligned} I' &= I + G_T + G_L && \text{ἢ} \\ I' &= I + G_{T+L} && (9) \end{aligned}$$

Ἀναλυομένων περαιτέρω τῶν ἐκ φορολογίας δημοσίων δαπανῶν ἐπενδύσεως (G_T) εἰς τοιαύτας ἐξ ἀμέσου (G_{Td}) καὶ ἐξ ἐμμέσου (G_{Ti}), ἡ ὥς ἄνω ὑπ' ἀριθ. 9 ἐξίσωσις λαμβάνει τὴν μορφήν :

$$\begin{aligned} I' &= I + G_{Td} + G_{Ti} + G_L & \eta \\ I' &= I + G_{T(d+i)} + G_L & \eta \\ I' &= I + G_{T(d+i)} + L & (10) \end{aligned}$$

3. Ἀποταμίευσις

Ὡς ἐξάγεται ἐξ ὧν περὶ ἐπενδύσεως ἐξετέθησαν, ἡ ἀκαθάριστος ἀποταμίευσις (gross saving), παρισταμένη συμβολικῶς διὰ S'_g , εἶναι τὸ τμήμα ἐκεῖνο τοῦ διαθεσίμου χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος (Y_M), ὅπερ δὲν διατίθεται πρὸς κατανάλωσιν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐν αὐτῆς μέρος σχηματίζει τὴν καθαρὰν ἀποταμίευσιν (net saving), παρισταμένην συμβολικῶς διὰ S'_n , καὶ κατὰ τὸ ἕτερον αὐτῆς μέρος τὰ εἰδικὰ ἀποθεματικὰ ἀποσβέσεως τῆς ἀναλώσεως καὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ κεφαλαίου ($S'_g - S'_n$).

Ἡ ἀποταμίευσις, εἴτε ἀκαθάριτος εἴτε καθαρὰ, διακρίνεται εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἀποταμίευσιν (private saving, παρισταμένην διὰ S) καὶ εἰς τὴν δημοσίαν ἀποταμίευσιν (government saving, παρισταμένην συμβολικῶς διὰ T , ἐκ τοῦ ὅρου taxes = φόροι).

Ἡ ἰδιωτικὴ ἀποταμίευσις (S) περιλαμβάνει καὶ τὸ τμήμα ἐκεῖνο ὅπερ διατίθεται εἰς τὸ Δημόσιον ὑπὸ μορφήν δανείων. Ἡ δημοσία ἀποταμίευσις (T) διακρίνεται εἰς τὴν ἐκ τῆς ἀμέσου φορολογίας δημοσίαν ἀποταμίευσιν (T_d) καὶ εἰς τὴν ἐκ τῆς ἐμμέσου φορολογίας δημοσίαν ἀποταμίευσιν (T_i).

Ἡ ἀποταμίευσις εἶναι δυνατόν νὰ ἀναλυθῇ συμβολικῶς ὡς ἑξῆς :

Ἀποταμίευσις (S') = Ἰδιωτικὴ ἀποταμίευσις (S) + Δημοσία ἀποταμίευσις (T), ἥτοι :

$$S' = S + T$$

Ἀναλυομένης περαιτέρω τῆς δημοσίας ἀποταμιεύσεως (T) εἰς τοιαύτην ἐξ ἀμέσου φορολογίας (T_d) καὶ ἐξ ἐμμέσου φορολογίας δημοσίαν ἀποταμίευσιν (T_i), ἡ ἄνωτέρω ἀποταμίευσις λαμβάνει τὴν μορφήν :

$$\begin{aligned} S' &= S + T_d + T_i & \eta \\ S' &= S + T_{d+i} & (11) \end{aligned}$$

4. Κ α τ α ν á λ ω σ ι ς

Ἡ κατανάλωσις (consumption), παρισταμένη συμβολικῶς διὰ C' , εἶναι ἰσοδύναμος καὶ ἰσομεγέθης, ὑπὸ ἔποψιν διαθεσιμότητος καὶ δαπάνης. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, ἀποτελεῖ τὸ «δ ι α θ έ σ ι μ ο ν χ ρ η μ α τ ι κ ὸ ν εἰ σ ὀ δ ῆ μ α διὰ κ α τ α ν á λ ω σ ι ν» (C'), ὅπερ εἶναι τὸ τμήμα ἐκεῖνο τοῦ διαθεσίμου χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος (Y_M) τὸ διατιθέμενον διὰ καταναλωτικούς σκοπούς. Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν, ἀποτελεῖ τὰς «δ α π ά ν α ς κ α τ α ν α λ ώ σ ε ω ς» (C' , ἐπίσης), αἵτινες εἶναι τὸ τμήμα ἐκεῖνο τοῦ δαπανωμένου χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος (Y_M), τὸ ὁποῖον ἐξοδεύεται διὰ τὴν ἀγορὰν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν.

Τὰ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ, ὡς γνωστόν, εἶναι δύο εἰδῶν, τὰ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ διαρκοῦς χρήσεως (durable goods), παριστάμενα συμβολικῶς διὰ C_D καὶ τὰ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ, μὴ διαρκοῦς χρήσεως (non-durable goods), παριστάμενα συμβολικῶς διὰ C_{ND} . Αἱ ὑπηρεσίαι (services), παρίστανται συμβολικῶς διὰ C_S . Ὡς καταναλωτικὰ ἀγαθὰ διαρκοῦς χρήσεως νοοῦνται ὁ οἰκιακὸς ἐξοπλισμὸς καὶ ἐπίπλωσις, τὰ ὀχήματα, τὰ ἀνταλλακτικὰ κλπ. Ὡς ὑπηρεσίαι δὲ νοοῦνται ἡ ἰατρικὴ περίθαλψις, ἡ ἀναψυχή, ἡ συγκοινωνία κλπ. Κατὰ ταῦτα, ἡ ἐν γένει κατανάλωσις ἀναλύεται συμβολικῶς ὡς ἑξῆς :

$$C' = C_D + C_{ND} + C_S \quad (12)$$

Ὅπως ἡ ἐπένδυσις καὶ ἡ ἀποταμίευσις, οὕτω καὶ ἡ κατανάλωσις διακρίνεται εἰς ἰ δ ι ω τ ι κ ῆ ν (C) καὶ δ η μ ο σ ί α ν (C_T ἢ C_G). Ἡ δημοσία δὲ κατανάλωσις διακρίνεται εἰς τὴν ἐ κ τ ῆ ς ἀ μ έ σ ο υ φ ο ρ ο λ ο γ ί α ς δ η μ ο σ ί α ν κ α τ α ν á λ ω σ ι ν (C_{Td} ἢ C_{Gd}) καὶ εἰς τὴν ἐ κ τ ῆ ς ἀ μ έ σ ο υ φ ο ρ ο λ ο γ ί α ς δ η μ ο σ ί α ν κ α τ α ν á λ ω σ ι ν (C_{Ti} ἢ C_{Gi}).

Συνεπῶς ἡ κατανάλωσις ἀναλύεται συμβολικῶς καὶ ὡς ἑξῆς : Κατανάλωσις (C') = Ἰδιωτικὴ κατανάλωσις (C) + Δημοσία κατανάλωσις (C_T ἢ C_G), ἥτοι :

$$C' = C + C_T \text{ ἢ } C_G$$

Ἀναλυομένης δὲ περαιτέρω τῆς δημοσίας καταναλώσεως (C_T ἢ C_G) εἰς τοιαύτην ἐξ ἀμέσου φορολογίας (C_{Td} ἢ C_{Gd}) καὶ ἐξ ἐμμέσου (C_{Ti} ἢ C_{Gi}), ἡ ὡς ἄνω ἐξίσωσις μετατρέπεται εἰς :

$$C' = C + (C_{Td} \text{ ἢ } C_{Gd} + C_{Ti} \text{ ἢ } C_{Gi}) \quad (13)$$

Συνήθως εἰς τὰς ἐξισώσεις τῆς Κεϋνσιανῆς σχολῆς ἡ κατανάλωσις δὲν ἀναλύεται. Μόνον χάριν συστηματικότητος προέβημεν ἐν-

ταῦθα εἰς τὴν ἀνάλυσιν ταύτην. Δι' ὃ καὶ κατωτέρω δὲν τὴν περιλαμβάνομεν εἰς τὰς ἐξισώσεις.

Βάσει τῶν ὧν ἐξετέθησαν μέχρι τοῦδε, αἱ ἀρχικαὶ ἐξισώσεις τοῦ Keynes, ὑπ' ἀριθ. (3 καὶ 4), διαμορφοῦνται ὡς ἀκολούθως :

$$Y_M' = (S + Td_{+i}) + C' \quad (3\alpha)$$

$$Y_M = (I + G_T(a_{+i}) + L) + C' \quad (4\alpha)$$

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς γενομένας διακρίσεις τοῦ χρηματικοῦ εἰσοδήματος εἰς α) ἀκαθάριστον (Y_{Mg} ἢ $Y_{M'g}$) καὶ καθαρὸν (Y_{Mn} ἢ $Y_{M'n}$), καὶ β) εἰς ἐκφραζόμενον εἰς τιμὰς ἀγορᾶς (at m.p.) καὶ εἰς τιμὰς ἀμειβῶν τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς (at f.c.), δυνάμεθα νὰ καταρτίσωμεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 διάγραμμα (βλ. ἐπομένην σελίδα) διακρίσεων καὶ ἐξισώσεων τοῦ χρηματικοῦ εἰσοδήματος, πρὸς περαιτέρω ἀποσαφήνισιν τοῦ θέματος.

ΣΤ. ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

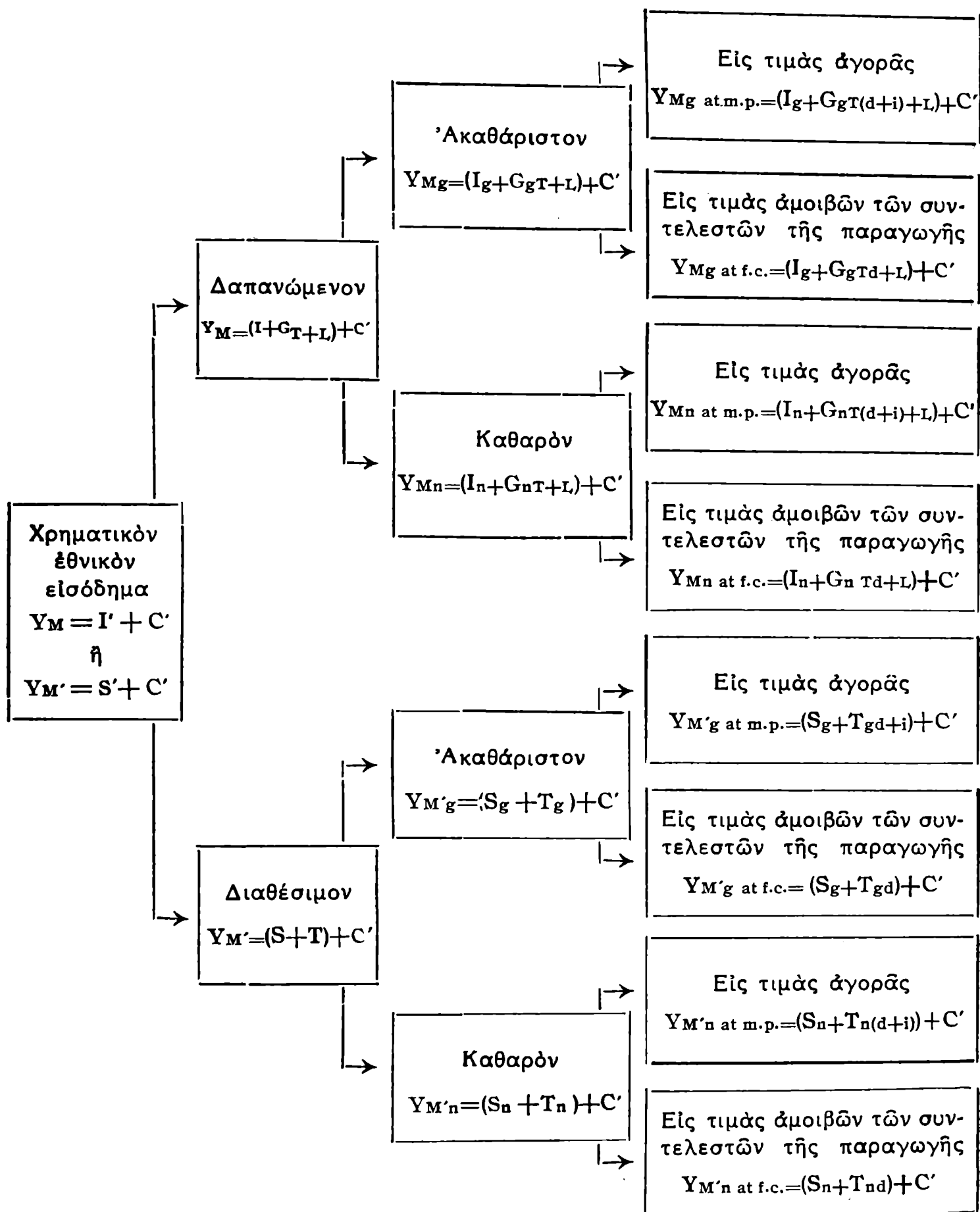
Περαινόντες τὴν στατικὴν κυρίως ἀνάλυσιν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, κρίνομεν σκόπιμον νὰ παραθέσωμεν κατωτέρω (σελ. 44 καὶ 45) τοὺς ὑπ' ἀρ. 3 καὶ 4 πίνακες, μὲ τὴν προσδοκίαν ὅτι οἱ πίνακες οὔτοι θὰ ἄρουν πᾶσαν ἀμφιβολίαν ἢ ὅποια πιθανῶς νὰ παρέμεινεν εἰς τὸν ἀναγνώστην, σχετικὴν πρὸς τὰς διακρίσεις, τὴν τεχνικὴν καὶ τὰς μεθόδους ὑπολογισμοῦ, ὡς καὶ τὰς ἐννοίας καὶ τὰς συναρτησιακὰς σχέσεις τῶν συνιστῶντων τὸ χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα μεγεθῶν.

Εἰς τοὺς πίνακες τούτους ἐχρησιμοποιήθησαν τὰ δεδομένα τοῦ χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ ἔτος 1938, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὡς ἀντιπροσωπευτικὸν τῆς προπολεμικῆς περιόδου. Τὰ δεδομένα ταῦτα ὑπελογίσθησαν ἢ ἐξετιμήθησαν ὑπὸ Ἑπιτροπῆς Ἑλληνικῶν Οἰκονομολόγων, συγκροτηθείσης ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις τμήματος τοῦ Ὁργανισμοῦ Περιθάλψεως καὶ Ἀποκαταστάσεως τῶν Ἑνωμένων Ἑθνῶν (UNRRA) κατὰ τὸ ἔτος 1947, καὶ συνεπληρώθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀνδρέου Δ. Κυρκιλίτση²¹⁾ καὶ ἡμῶν, καθ' ὑπολογισμὸν καὶ ἐκτίμησιν.

²¹⁾ Α. Δ. Κυρκιλίτση: Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, ἐπένδυσις καὶ ἀποταμίευσις κατὰ τὸ 1938, ἐ.ἀ., τοῦ αὐτοῦ: Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, Προβλήματα κλπ., ἐ.ἀ., σσ. 51—53. Βλ. ἐπίσης Γενικῆς Διευθύνσεως Δημοσίου Λογιστικοῦ: Προσωρινὸς ἀπολογισμὸς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ κράτους, χρήσεως 1938—39. Ἀθήναι, Ἐθνικὸν Τυπογραφεῖον, 1939, σσ. 4—5. Ι. Ν. Κούλη: Ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις ἐν Ἑλλάδι. Ἀθήναι, Ἀ. Παπαζήσης, Σειρὰ Μελετῶν Οἰκονομικῆς Ἀναλύσεως, ἀρ. 2. 1950.

Διάγραμμα ὑπ' ἀριθ. 3

Διακρίσεις καὶ ἐξισώσεις τοῦ χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος

Πίναξ ὑπ' ἀριθ. 3**Ἀνάλυσις τοῦ ἀκαθαρίστου χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος
τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν, εἰς τιμὰς ἀγορᾶς, τοῦ ἔτους 1938**

(Εἰς δισεκατομμύρια δραχμῶν τοῦ 1938)

Δαπανώμενον Εἰσόδημα				Διαθέσιμον Εἰσόδημα			
1	Ἀκαθ. χρημ. ἔθν. εἰσόδημα, ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν, εἰς τιμὰς ἀγορᾶς		96,9	1	Ἀκαθ. χρημ. ἔθν. εἰσόδημα, ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν, εἰς τιμὰς ἀγορᾶς		96,9
2	Μεῖον ἐπὶ μέρους εἰσοδήματα εἰσρεύσαντα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ δαπανηθέντα	5,6		2	Μεῖον ἐπὶ μέρους εἰσοδήματα εἰσρεύσαντα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ ὄντα διαθέσιμα	5,6	
	Πλέον ἐπὶ μέρους εἰσοδήματα ἐκρεύσαντα εἰς τὴν ἀλλοδ...	0,7	4,9		Πλέον ἐπὶ μέρους εἰσοδήματα ἐκρεύσαντα εἰς τὴν ἀλλοδ...	0,7	4,9
3	Ἀκαθ. χρημ. ἔθν. εἰσόδημα, ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν, εἰς τιμὰς ἀγορᾶς		92,0	3	Ἀκαθ. χρημ. ἔθν. εἰσόδημα, ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν, εἰς τιμὰς ἀγορᾶς		92,0
4	Μεῖον δαπάναι ἐξ ἀναλώσεως καὶ ἀντικαταστάσεως κεφαλαίου		5,6	4	Μεῖον ἀποθεματικὰ ἀποσβεσεως ἀναλώσεως καὶ ἀντικαταστάσεως κεφαλαίου		5,6
5	Καθ. χρημ. ἔθν. εἰσόδημα, ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν, εἰς τιμὰς ἀγορᾶς		86,4	5	Καθ. χρημ. ἔθν. εἰσόδημα, ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν, εἰς τιμὰς ἀγορᾶς		86,4
6	Μεῖον δημόσιαι δαπάναι ἐξ ἐμμέσων φόρων :			6	Μεῖον δημόσια ἔσοδα ἐξ ἐμμέσων φόρων :		
	α) διὰ κατανάλωσιν	9,0			α) διὰ διαθέσιμα πρὸς καταν.	9,0	
	β) δι' ἐπένδυσιν.	1,8	10,8		β) δι' ἀποταμίευσιν	1,8	10,8
7	Καθ. χρημ. ἔθν. εἰσόδημα, ὑπὸ στ. ἔννοιαν, εἰς τιμὰς ἀμοιβῶν τῶν συντελ. τῆς παραγ.		75,6	7	Καθ. χρημ. ἔθν. εἰσόδημα, ὑπὸ στ. ἔννοιαν, εἰς τιμὰς ἀμοιβῶν τῶν συντελ. τῆς παραγ.		75,6
8	Μεῖον καθ. ἐπὶ μέρους ἐπεν. ἐπιχειρ. καὶ δημοσίου (ἐκ δαν. πρὸς αὐτὸ ἀπὸ ἐπιχειρήσεις)		2,3	8	Μεῖον καθαρά ἐπὶ μέρους ἀποταμιεύσ. ἐπιχειρήσεων		2,3
9	Ἀκαθ. χρημ. ἰδιωτικὸν εἰσόδημα, δαπανώμενον παρ' ἐπιχειρηματιῶν καὶ μὴ.		73,3	9	Ἀκαθ. χρημ. ἰδιωτικὸν εἰσόδημα, διαθέσιμον παρ' ἐπιχειρηματιῶν καὶ μὴ.		73,3
10	Μεῖον δημόσιαι δαπάναι ἐξ ἀμέσων φόρων :			10	Μεῖον δημόσια ἔσοδα ἐξ ἀμέσων φόρων :		
	α) διὰ κατανάλωσιν	3,1			α) διὰ διαθέσιμα πρὸς καταν.	3,1	
	β) δι' ἐπένδυσιν.	0,4	3,5		β) δι' ἀποταμίευσιν	0,4	3,5
11	Καθ. ἰδιωτικὸν δαπανώμενον εἰσόδημα		69,8	11	Καθ. ἰδιωτικὸν διαθέσιμον εἰσόδημα		69,8
12	Μεῖον καθαρά ἐπὶ μέρους ἐπενδύσεις ἀτόμων (μὴ ἐπιχειρηματιῶν) καὶ δημ. (ἐκ δαν. πρὸς αὐτὸ παρ' ἀτόμων) ..		0,8	12	Μεῖον καθαρά ἐπὶ μέρους ἀποταμιεύσεις ἀτόμων (μὴ ἐπιχειρηματιῶν)		0,8
13	Δαπάναι ἰδιωτῶν καταναλωτῶν (ἐπιχειρηματιῶν καὶ μὴ) δι' ἀγορὰν καταν. ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν		69,0	13	Διαθέσιμα ἰδιωτῶν καταναλωτῶν (ἐπιχειρηματιῶν καὶ μὴ) δι' ἀγορὰν καταν. ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν		69,0

Πίναξ ὑπ' ἀριθ. 4

Σύνθεσις τοῦ ἀκαθάριστου χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εισοδήματος τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν, εἰς τιμὰς ἀγορᾶς, τοῦ ἔτους 1938

(Εἰς δισεκατομύρια δραχμῶν τοῦ 1938)

Δαπανώμενον εισόδημα					Διαθέσιμον εισόδημα				
13	C'	Δαπάναι καταναλώσεως ⁽²³⁾		81,1	13	C'	Διαθ. χρημ. εισοδ. διὰ κατανάλ.		81,1
	C	Ἰδιωτικαὶ δαπάν. καταναλώσ.				C	Ἰδιωτ. διαθ. χρ. εἰς. διὰ κατανάλ.	69,0	
10α	Cα	Δημόσιαι δαπάν. καταναλώσ.	69,0	12,1	10α	Cα	Διαθ. χρ. εἰς. διὰ δημοσ. κατανάλ.	12,1	
6α	Cα	α) Ἐξ ἀμέσων φόρων	3,1		6α	Cα	α) Ἐξ ἀμέσων φόρων	3,1	
	Cα	β) » ἐμμέσων »	9,0			Cα	β) Ἐξ ἐμμέσων φόρων	9,0	
8α	I'g	Ἀκαθάρ. δαπάναι ἐπενδύσεως		10,9		S'g	Ἀκαθάριστος ἀποταμίευσις		10,9
12α	I	Ἰδιωτικαὶ δαπ. ἐπενδύσεως			8	S	Ἰδιωτικὴ ἀποταμίευσις		
		α) Παρ' ἐπιχειρήσεων	1,7	2,3			α) Ὑπὸ ἐπιχειρήσεων	2,3	3,1
		β) » ἀτόμων (μὴ ἐπιχειρ.)	0,6		12		β) » ἀτόμων (μὴ ἐπιχειρηματ.)	0,8	
10β	G	Δημόσιαι δαπάν. ἐπενδύσεως		3,0		T	Δημοσία ἀποταμίευσις		2,2
6β	Gα	α) Ἐκ φορολογίας					α) Ἔσοδα ἐκ φορολογίας:		
	Gα	1) ἀμέσου	0,4		10β	Tα	1) ἀμέσου	0,4	
	Gα	2) ἐμμέσου	1,8		6β	Tι	2) ἐμμέσου	1,8	
8β	Gβ	β) Ἐκ δανείων	0,8						
12β		1) ἀπὸ ἐπιχειρήσεις	0,6						
		2) » ἀτομα (μὴ ἐπιχειρ.)	0,2						
4	I'g-I'η	Δαπάναι ἀναλώσεως καὶ ἀντι-καταστάσεως κεφαλαίου		5,6	4	S'g-S'η	Ἀποθεματικὰ ἀποσβέσεων ἀναλώσεως καὶ ἀντικαταστάσεως κεφαλ.		5,6
3	Y'mg at m.p.	Ἀκαθ. δαπανώμενον χρημ. ἔθν. εισόδημα, ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν, εἰς τιμ. ἀγορᾶς			3	Y'mg at m.p.	Ἀκαθ. διαθέσιμον χρημ. ἔθνικ. εισόδημα, ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν, εἰς τιμὰς ἀγορᾶς		
				92,0					92,0

22. Αἱ δαπάναι καταναλώσεως, ἐκ δρχ. 81,1 δισεκ., διετεθήσαν διὰ τὴν ἀγορὰν 1) ἀγαθῶν διαρκοῦς χρήσεως ἐκ δρχ. 7,4 δισεκ., 2) ἀγαθῶν μὴ διαρκοῦς χρήσεως ἐκ δρχ. 42,8 δισεκ. καὶ 3) ὑπηρεσιῶν ἐκ δρχ. 30,9 δισεκ.

Ζ. ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

1. Ἐξισώσεις τῆς Σουηδικῆς σχολῆς

Ἡ «στατιστικὴ» μέτρησις τῶν μεγεθῶν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἥτοι ἡ μέτρησις ἡ ὁποία βασίζεται εἰς τετελεσμένα γεγονότα ὠρισμένης περιόδου, ὡς ἡ μέχρι τοῦδε γενομένη βάσει τῆς Κεϋνσιανῆς σχολῆς, παρουσιάζει τὰ μεγέθη «τετελεσμένα» (ex-post).

Ὁ ἐκ τῶν προτέρων ὁμῶς ὑπολογισμὸς τῶν μεγεθῶν τοῦ εἰσοδήματος κατὰ τὴν ἐπομένην τῆς «τετελεσμένης» περίοδον, ἥτοι ὁ ὑπολογισμὸς αὐτῶν πρὸ τῆς πραγματοποιήσεώς των, παρουσιάζει τὰ μεγέθη «ἀναμενόμενα» (ex-ante) ⁽²²⁾. Ὁ ἐκ τῶν προτέρων οὗτος ὑπολογισμὸς μελλοντικῶν καταστάσεων, χρησιμεύει κυρίως δι' οἰκονομικὰς προβλέψεις πρὸς χάραξιν ἐκ τῶν προτέρων τῆς ἐνδεκνυομένης διὰ τὸ προσεχὲς μέλλον οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

Τὰς ὑπ' ἀριθ. (3 καὶ 4) ἐξισώσεις τοῦ Keynes δέχεται καὶ ἡ Σουηδικὴ σχολή. Ἡ Σουηδικὴ ὁμῶς σχολή εἰσάγει εἰς τὰς ἐξισώσεις αὐτάς τὸ δυναμικὸν στοιχεῖον τοῦ χρόνου. Κατ' αὐτήν, τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς τετελεσμένης (ex-post) χρονικῆς περιόδου ἰσοῦται πρὸς τὴν ἐπένδυσιν τῆς αὐτῆς περιόδου καὶ τὴν κατανάλωσιν τῆς προηγουμένης περιόδου. Ἦτοι:

$$Y_M \text{ τετελ.} = I' \text{ τετελ.} + C' \text{ προηγ. τετελ.} \quad (14)$$

Τὸ δαπανώμενον εἰσόδημα τῆς τετελεσμένης περιόδου δημιουργεῖ τὸ διαθέσιμον εἰσόδημα τῆς ἀναμενόμενης (ex-ante) περιόδου. Τὸ εἰσόδημα τοῦτο ἰσοῦται πρὸς τὴν ἀποταμίευσιν τῆς ἀναμενόμενης ταύτης περιόδου καὶ τὴν κατανάλωσιν τῆς παρούσης περιόδου. Ἦτοι:

$$Y_M \text{ ἀναμ.} = S' \text{ ἀναμ.} + C' \text{ τετελ.} \quad (15)$$

Γενομένου δεκτοῦ ὅτι τὸ δαπανώμενον ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς τετελεσμένης χρονικῆς περιόδου (Y_M τετελ.) ἰσοῦται πρὸς τὸ διαθέσιμον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς ἀναμενόμενης περιόδου (Y_M ἀναμ.), τότε καὶ τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς

23. Πλ. εἰς B. Ohlin: Some Notes on the Stockholm Theory of Savings and Investment, εἰς τριμ. περιοδ. «Economic Journal». Ἰουν. καὶ Σεπτ. 1937, καὶ D. H. Robertson: Essays in Monetary Theory. ἐ.ἀ. σσ. 5—7.

τετελεσμένης περιόδου (Y_M τετελ.) ἰσοῦται πρὸς τὴν ἀποταμίευσιν τῆς ἀναμενομένης περιόδου (S' ἀναμ.) σὺν τῇ καταναλώσει τῆς τετελεσμένης περιόδου (C' τετελ.). Συνεπῶς, ἡ ἀποταμίευσις τῆς ἀναμενομένης περιόδου (S' ἀναμ.) ἰσοῦται πρὸς τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν εἰσόδημα τῆς τετελεσμένης περιόδου (Y_M τετελ.) μείον τὴν κατανάλωσιν τῆς τετελεσμένης περιόδου (C' τετελ.). Δεδομένου δὲ ὅτι καὶ ἡ ἐπένδυσις τῆς τετελεσμένης περιόδου (I' τετελ.) ἰσοῦται πρὸς τὸ διαθέσιμον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς τετελεσμένης περιόδου (Y_M τετελ.) μείον τὴν κατανάλωσιν τῆς τετελεσμένης περιόδου (C' τετελ.), τότε καὶ ἡ ἐπένδυσις τῆς τετελεσμένης περιόδου (I' τετελ.) ἰσοῦται πρὸς τὴν ἀποταμίευσιν τῆς ἀναμενομένης περιόδου (S' ἀναμ.). Ἡ ἐξίσωσις αὕτη εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ἐξίσωσιν τοῦ Keynes ὑπ' ἀριθ. (7).

Ἄλλ' ἡ ἀναμενομένη ἐπένδυσις δυνατόν νά εἶναι ἴση ἢ δυνατόν νά εἶναι διάφορος (μεγαλυτέρα ἢ μικροτέρα) τῆς κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ἀναμενομένης ἀποταμιεύσεως, δηλαδή:

$$I' \text{ ἀναμ.} \neq S' \text{ ἀναμ.} \quad (16)$$

Ἡ τοιαύτη δὲ δυνατότης ἰσχύει ἀναλόγως καὶ διὰ τὴν σχέσιν μεταξὺ ἀναμενομένου δαπανηθησομένου εἰσοδήματος καὶ ἀναμενομένου διαθεσίμου εἰσοδήματος, δηλαδή:

$$Y_M \text{ ἀναμ.} \neq Y_M' \text{ ἀναμ.} \quad (17)$$

Ἀναλόγως πρὸς τὴν δυνατότητα ἰσότητος ἢ ἀυξομειώσεως τῶν μεγεθῶν τούτων, προσδιορίζεται καὶ ἡ μέλλουσα οἰκονομικὴ ἰσορροπία ἢ ἡ μέλλουσα νά προέλθῃ ἀνιοῦσα ἢ κατιοῦσα φάσις τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου εἰς τὰς σημερινὰς κεφαλαιοκρατικὰς οἰκονομίας.

Οὕτω: α) Ἐάν ἡ ἀναμενομένη ἐπένδυσις ἰσοῦται μὲ τὴν ἀναμενομένην ἀποταμίευσιν, τότε καὶ τὸ τετελεσμένον δαπανώμενον (ὑπερ ἰσοῦται πρὸς τὸ ἀναμενόμενον διαθέσιμον) εἰσόδημα θά εἶναι ἴσον πρὸς τὸ ἀναμενόμενον δαπανηθησόμενον εἰσόδημο, ὅποτε θά ὑφίσταται οἰκονομικὴ ἰσορροπία. β) Ἐάν ἡ ἀναμενομένη ἐπένδυσις εἶναι μεγαλυτέρα τῆς ἀναμενομένης ἀποταμιεύσεως, τότε τὸ τετελεσμένον δαπανώμενον εἰσόδημα θά εἶναι μικρότερον τοῦ ἀναμενομένου τοιούτου, ὅποτε θά παρατηρηθῇ ἐπίδοσις τῆς οἰκονομίας, ἥτοι ἀνιοῦσα φάσις τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου. γ) Ἐάν, τέλος, ἡ ἀναμενομένη ἐπένδυσις εἶναι μικροτέρα τῆς ἀναμενομένης ἀποταμιεύσεως, τὸ τετελεσμένον δαπανώμενον εἰσόδημα θά εἶναι μεγαλύτερον τοῦ ἀναμενομένου τοιούτου, ὅποτε, ἀντιθέτως, θά παρατηρηθῇ περιστολὴ τῆς οἰκονομίας, ἥτοι κατιοῦσα φάσις τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου.

2. Ἐξισώσεις τοῦ Ἀγγλοῦ D. H. Robertson

Ὁ D. H. Robertson⁽²⁴⁾ συνεπλήρωσε τὴν Σουηδικὴν σχολὴν διὰ τῆς θεωρίας του περὶ «δυναμικῆς χρηματικῆς ἀναλύσεως τῆς χρονικῆς περιόδου» (dynamic monetary time period analysis). Κατὰ τὴν θεωρίαν του ταύτην, τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς παρούσης χρονικῆς περιόδου, «τῆς σήμερον», ὡς οὗτος τὴν ἀποκαλεῖ — ὅπερ συμβολικῶς παρίσταται διὰ Y_{Mo} , ἥτοι τῆς «μηδὲν περιόδου» —, ἰσοῦται πρὸς τὴν ἐπένδυσιν «τῆς σήμερον» — παρισταμένην συμβολικῶς διὰ τοῦ I'_o —, πλέον τῆς καταναλώσεως «τῆς χθές» — ἣτις συμβολίζεται διὰ C'_{-1} . Ἦτοι :

$$Y_{Mo} = I'_o + C'_{-1} \quad (18)$$

Τὸ δαπανώμενον εἰσόδημα «τῆς σήμερον» δημιουργεῖ, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, τὸ διαθέσιμον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς ἐπομένης χρονικῆς περιόδου, «τῆς αὔριον», κατὰ τὸν Robertson — ὅπερ συμβολικῶς παρίσταται διὰ Y_{M_1} , ἥτοι τὸ εἰσόδημα τῆς «πρώτης περιόδου». Τὸ διαθέσιμον, ὅθεν, χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα «τῆς αὔριον» ἰσοῦται πρὸς τὴν ἀποταμίευσιν «τῆς αὔριον» — ἥτοι τὴν S'_1 — πλέον τῆς καταναλώσεως «τῆς σήμερον» — ἥτοι τῆς C'_o . Οὕτω :

$$Y'_{M_1} = S'_1 + C'_o$$

Δεδομένου ὅτι τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς σήμερον (Y_{Mo}) ἰσοῦται πρὸς τὸ διαθέσιμον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς αὔριον (Y_{M_1}), τότε καὶ τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς αὔριον (Y_{M_1}) θὰ ἰσοῦται πρὸς τὸ διαθέσιμον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα «τῆς μεθαύριον» (Y_{M_2}), κ.ο.κ. Συνεπῶς, ἡ ἐπένδυσιν «τῆς αὔριον» (I'_1) σὺν τῇ καταναλώσει τῆς σήμερον (C'_o) ἰσοῦται πρὸς τὴν ἀποταμίευσιν τῆς μεθαύριον (S'_2) σὺν τῇ καταναλώσει τῆς αὔριον (C'_1), ἥτοι :

$$\begin{aligned} I'_1 + C'_o &= S'_2 + C'_1 \quad \text{καὶ} \\ I'_2 + C'_1 &= S'_3 + C'_2 \quad \text{κ.ο.κ.} \end{aligned} \quad (20)$$

Ἐφ' ὅσον δὲ ἰσχύουν αἱ ἐξισώσεις ὑπ' ἀριθ. (18—19) καὶ εἶναι ἤδη γνωστὸν ὅτι τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς

24. D. H. Robertson: Essays in Monetary Theory, ἐ.ἀ., σσ. 71—82, J. M. Keynes: The General Theory κλπ., ἐ.ἀ., σσ. 78—79. Βλ. ἐπίσης συζήτησιν τῶν R. G. Hawtreay, J. M. Keynes καὶ D. H. Robertson, εἰς τριμ. περ. «Economic Journal», Δεκ. 1933, σσ. 658 κ.ἐ.

σήμερον ἰσοῦται πρὸς τὸ διαθέσιμον τοιοῦτο τῆς αὔριον, ἥτοι :

$$Y_{Mo} = Y_{M'1} \quad (21)$$

κατ' ἀκολουθίαν καὶ τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς σήμερον θὰ εἶναι ἴσον πρὸς τὴν ἀποταμίευσιν τῆς αὔριον σὺν τῇ καταναλώσει τῆς σήμερον, ἥτοι :

$$\begin{aligned} Y_{Mo} &= S'_1 + C'_o, & \text{ὁπότε} \\ S'_1 &= Y_{Mo} - C'_o \end{aligned} \quad (22)$$

Ἡ ὡς ἄνω ὑπ' ἀριθ. (22) ἐξίσωσις εἶναι ἀκριβῶς ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν ἐξίσωσιν τῆς Σουηδικῆς σχολῆς :

$$S' \text{ ἀναμενομένη} = Y_M \text{ τετελεσμένον} - C' \text{ τετελεσμένη}$$

Ὅπως δὲ ἡ τετελεσμένη ἐπένδυσις ἰσοῦται πρὸς τὴν ἀναμενομένην ἀποταμίευσιν, οὕτω καὶ ἡ ἐπένδυσις τῆς σήμερον ἰσοῦται πρὸς τὴν ἀποταμίευσιν τῆς αὔριον. Ἀλλ' ἡ ἐπένδυσις τῆς αὔριον εἶναι ἴση ἢ διάφορος (μεγαλυτέρα ἢ μικροτέρα) τῆς ἀποταμιεύσεως, γεγονός ὅπερ σημαίνει ὅτι καὶ τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς αὔριον εἶναι ἴσον ἢ διάφορον τοῦ διαθέσιμου τοιούτου τῆς αὔριον, κατὰ τὰς γνωστὰς ἤδη ἀπόψεις τῆς Σουηδικῆς σχολῆς⁽²⁵⁾.

Δέον ἐνταῦθα νὰ προστεθῇ ὅτι, ὡς ὑποστηρίζει ὁ Keynes⁽²⁶⁾, ὁ Robertson, δέχεται ὅτι ἡ ἀποταμίευσις τῆς αὔριον ἰσοῦται πρὸς τὴν ἐπένδυσιν τῆς σήμερον σὺν τῇ ἐπὶ πλέον διαφορᾷ μεταξὺ καταναλώσεως τῆς σήμερον καὶ καταναλώσεως τῆς αὔριον, ἥτοι :

$$S' = I'_o + (C'_o - C'_1) \quad (23)$$

Ἡ ἐξίσωσις ὁμῶς αὕτη στηρίζεται εἰς τὸν ὁρισμὸν τὸν ὁποῖον δίδει ὁ Robertson εἰς τὴν ἀποταμίευσιν⁽²⁷⁾. Κατ' αὐτόν, ἡ ἀποταμίευσις εἶναι δυνατόν νὰ ὑπερβῇ τὴν ἐπένδυσιν κατὰ τὴν διαφορὰν μεταξὺ κεῦνσιανοῦ εἰσοδήματος τῆς σήμερον καὶ τοιούτου τῆς αὔριον. Οὕτω, διὰ τὸν Robertson δέχεται ὅτι ὑφίσταται ἐπὶ πλέον ἀποταμίευσις ἔναντι τῆς ἐπενδύσεως, ἐννοεῖ τὸ αὐτὸ μὲ τὸν Keynes, δεχόμενον ὅτι τὸ εἰσόδημα ἐλαττοῦται. Ἡ δὲ ἐπὶ πλέον ἀποταμίευσις τοῦ Robertson εἶναι ἀκριβῶς ἴση πρὸς τὸ ἐπὶ ἔλαττον εἰσόδημα τοῦ Keynes.

25. Πρβλ. ἐξισώσεις ὑπ' ἀριθ. (16—17).

26. J. M. Keynes : The General Theory κλπ., ἐ.ἀ., σ. 78.

27. Περὶ οὗ εἰς D. H. Robertson : Saving and Hoarding, εἰς τριμ. περ. «Economic Journal», Σεπτ. καὶ Δεκ. 1933. Πλ. εἰς A. H. Hansen : Full Recovery or Stagnation ? ἐ.ἀ. σσ. 20—23, καὶ L. R. Klein, ἐ.ἀ., σ. 116.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Keynes δέχεται ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ὑφίσταται διαφορὰ μεταξύ ἀποταμιεύσεως καὶ ἐπενδύσεως, ὁπότε βεβαίως ἡ οἰκονομία δὲν εὐρίσκεται ἐν ἰσορροπίᾳ. Τὴν ἄποψιν ταύτην συναντῶμεν καὶ εἰς παλαιότεραν ἐργασίαν τοῦ Keynes (²⁸), ἔνθα οὗτος διδίδει τὴν ἐξίσωσιν :

$$Y = E + (I - S)$$

ὅπου E = ἀμοιβαὶ (earnings). Ἡ ἐξίσωσις αὕτη τοῦ Keynes εἶναι παρομοία πρὸς τὴν τοῦ Robertson :

$$Y_{M_1} = Y_{M_0} + (I'_1 - S'_1)$$

ἥτις ἐξάγεται ὡς ἀκολούθως : Γνωστοῦ ὄντος ὅτι τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν εἰσόδημα τῆς σήμερον ἰσοῦται πρὸς τὸ διαθέσιμον τοιοῦτο τῆς αὔριον (βλ. ἐξίσωσιν ὑπ' ἀριθ. 21) καὶ ὅτι τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς αὔριον ἰσοῦται πρὸς τὴν ἐπένδυσιν τῆς αὔριον οὖν τῇ καταναλώσει τῆς σήμερον, ὡς καὶ ὅτι τὸ διαθέσιμον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς αὔριον ἰσοῦται πρὸς τὴν ἀποταμίευσιν τῆς αὔριον σὺν τῇ καταναλώσει τῆς σήμερον (βλ. ἐξίσωσιν ὑπ' ἀριθ. 19), ἔπεται ἐξ αὐτοῦ ὅτι ἐὰν τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς αὔριον εἶναι μεγαλύτερον τοῦ τῆς σήμερον, τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ ἐπένδυσις τῆς αὔριον θὰ εἶναι μεγαλύτερα τῆς ἀποταμιεύσεως τῆς αὔριον. Συνεπῶς ἡ διαφορὰ μεταξύ δαπανωμένου χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς αὔριον καὶ τῆς σήμερον θὰ ἰσοῦται πρὸς τὴν διαφορὰν μεταξύ ἐπενδύσεως καὶ ἀποταμιεύσεως τῆς αὔριον, ἥτοι :

$$\begin{aligned} Y_{M_1} - Y_{M_0} &= I'_1 - S'_1 \quad \text{καὶ} \\ Y_{M_1} &= Y_{M_0} + (I'_1 - S'_1). \end{aligned}$$

Ὅπως, βάσει τῆς θεωρίας τῆς Σουηδικῆς σχολῆς οὕτω ἀκριβῶς καὶ βάσει τῆς θεωρίας τοῦ Robertson προοιωνίζεται ἡ μέλλουσα φάσις τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου.

Οὕτω : α) Ἐὰν ἡ ἐπένδυσις τῆς αὔριον ἰσοῦται πρὸς ἀποταμίευσιν τῆς αὔριον, τότε τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς αὔριον θὰ εἶναι ἴσον, εἴτε πρὸς διαθέσιμον τοιοῦτο τῆς αὔριον, εἴτε πρὸς τὸ δαπανώμενον τοιοῦτο τῆς σήμερον. Συνεπῶς θὰ ὑφίσταται ἰσότης μεταξύ δαπανωμένου χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς σήμερον καὶ διαθεσίμου τοιούτου τῆς αὔριον, ὁπότε θὰ ὑφίσταται οἰκονομικὴ ἰσορροπία. β) Ἐὰν ἡ ἐπένδυσις τῆς αὔριον

28. J. M. Keynes : A Treatise on Money. New York, 2 Vols, Harcourt - Brace, 1930.

εἶναι μεγαλυτέρα τῆς ἀποταμιεύσεως τῆς αὔριον, τότε καὶ τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς αὔριον θὰ εἶναι μεγαλύτερον τοῦ τῆς σήμερον, ὁπότε θὰ παρατηρηθῇ ἐπίδοσις τῆς οἰκονομίας, ἥτοι ἀνιοῦσα φάσις τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου. γ) Ἐάν, τέλος ἢ ἐπένδυσις τῆς αὔριον εἶναι μικροτέρα τῆς ἀποταμιεύσεως τῆς αὔριον, τότε καὶ τὸ δαπανώμενον χρηματικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς αὔριον θὰ εἶναι μικρότερον τοῦ τῆς σήμερον· ὁπότε θὰ παρατηρηθῇ περιστολή τῆς οἰκονομίας, ἥτοι κατιοῦσα φάσις τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω, τὸ ἐκάστοτε ὕψος τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς δείκτης εὐημερίας ἢ ὑφέσεως τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου νὰ δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ προσχεδιάζῃ τὴν οἰκονομικὴν τοῦ μέλλοντος πολιτικὴν, πρὸς ἄμβλυνσιν οἰκονομικῶν διαταραχῶν καὶ ἐξασφάλισιν ὁμαλοτέρας καὶ προοδευτικωτέρας οἰκονομικῆς ἐξελίξεως.

Η. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Ἡ χρησιμοποίησις τῶν μνησθεισῶν μεθόδων πρὸς ὑπολογισμὸν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος διευκολύνει καὶ τὴν γνῶσιν τῶν εἰσοδηματικῶν σχέσεων τῶν παραγωγικῶν τάξεων καὶ τὸν καθορισμὸν τοῦ βαθμοῦ κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος κατὰ κάτοικον. Βάσει τῶν στοιχείων τούτων, τὸ κράτος δύναται νὰ ἀσκῇ κατάλληλον φορολογικὴν πολιτικὴν πρὸς ἄμβλυνσιν τῆς τυχόν ὑφισταμένης μεγάλης ἀνισότητος εἰς τὴν κατανομὴν τοῦ εἰσοδήματος⁽²⁹⁾.

29. Περὶ κατανομῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος βλ. ἐργασίας Κ. Ἀ. Ἀθανασιάδου: α) Ἡ καμπύλη τῶν εἰσοδημάτων, Θεωρητικὴ ἔρευνα, Κατανομή - ἐθνικὸν εἰσόδημα. Ἀθῆναι, 1933 καὶ 1936, ἀνατύπωσις ἐκ τριμ. περ. «Ἐπιθεώρησις Κοινωνικῆς καὶ Δημοσίας Οἰκονομικῆς» 1932, β) Ἡ καμπύλη τῶν εἰσοδημάτων καὶ τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, εἰς τριμ. περ. «Ἐπιθεώρησις Κοινωνικῆς καὶ Δημοσίας Οἰκονομικῆς», 1933, καὶ γ) Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, Συναρτήσῃ τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως εἰς τριμ. περ. «Ἐπιθεώρησις Κοινωνικῆς καὶ Δημοσίας Οἰκονομικῆς», 1934. Βλ. ἐπίσης Γ. Ἰακελίμογλου - Σ. Γιαννοῦση: Ἀνακοίνωσις περὶ τοῦ κόστους τῆς ἐπαρκοῦς τροφῆς τῶν πτωχῶν τάξεων τοῦ λαοῦ, εἰς μην. περ. «Δελτίον Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν», 1933, Ἰ. Ν. Κοῦλη: Ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις ἐν Ἑλλάδι ἐ.ἀ., σσ. 6—20, Ν. Δ. Μουσμίου: Ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις καὶ οἱ συνθήκαι διατροφῆς. Ἀθῆναι, 1946, Ὁργανισμοῦ Ἀνασυγκροτήσεως τῆς Χώρας, εἰς μην. περ. «Τεχνικὰ Χρονικά», 1947, καὶ Π. Δ. Ρεδιάδου: α) Ἡ καμπύλη τῶν εἰσοδημάτων καὶ τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, εἰς περ. «Πλοῦτος» 2 Ἀπρ. 1933, καὶ β) Διερεύνησις τοῦ ἑλληνικοῦ φορολογικοῦ συστήματος, Ἡ φοροπείσις κατὰ μέγεθος εἰσοδήματος, Ἀθῆναι 1934.

Κατὰ τὸν G. J. Malanos, ἐ.ἀ., ὁ βαθμὸς κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ

Τὸ πρόβλημα τῆς κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τίθεται σήμερον ὀξύτερα. Ἀποφεύγομεν ὅμως τὴν ἐνταῦθα διαπραγματεύσιν του, τόσον διότι αὕτη ἐκφεύγει τῶν ὁρίων τῆς παρούσης ἐργασίας, ὅσον καὶ διότι ὑφίσταται ἀδυναμία συλλήψεως καὶ συγκρίσεως τοῦ βαθμοῦ τῆς ὑποκειμενικῆς ὠφελιμότητος, τὴν ὅποیان ἕκαστον ἄτομον ἐξασφαλίζει ἐξ ὠρισμένης ποσότητος ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν, ἅρα ἐκ τοῦ εἰσοδήματός του.

Δι' ὃ καὶ ἀναγκάσθημεν νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς περισσότερον συμβατικὰ κριτήρια τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ὡς τὰ τῶν χρηματικῶν μονάδων (ἢ τῶν ὄγκων παραγωγῆς), ἀντὶ τῶν τελειότερων κριτηρίων τῆς ὑποκειμενικῆς ὠφελιμότητος.

Τὸ ἐν λόγῳ πρόβλημα ἀνακτᾷ τὴν θεωρητικὴν αὐτοῦ βαρύτητα εὐθὺς ὡς τεθῇ ζήτημα ἐξασφαλίσεως ἀνωτάτου ὁρίου κοινωνικῆς ὠφελιμότητος (social welfare)⁽³⁰⁾ διὰ τῆς ἀνακατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

εἰσοδήματος τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸ 1938, ἔχει ὡς ἄκολούθως :

Ποσοστὸν πληθυσμοῦ	Ποσοστὸν εἰσοδήματος
0,52	9,22
2,21	18,62
6,08	39,80
21,60	62,86
60,04	94,00
100,00	100,00

30. Πλ. εἰς American Economic Association: Readings in the Theory of Income Distribution. Philadelphia, Blakiston, 1946. K. E. Boulding: Income or Welfare, εἰς τετραμ. περ. «The Review of Economic Studies», τ. 43, 1949—50, σσ. 77—86, Conference on Research in Income and Wealth; Income Size Distributions in the United States. New York, National Bureau of Economic Research, 1943, J. R. Hicks: The Foundations of Welfare Economics, εἰς τριμ. περ. «Economic Journal», Δεκ. 1939, A. Lerner: The Economics of Control; Principles of Welfare Economics. New York, 1946, I. M. D. Little: A Critique of Welfare Economics. Oxford, University Press, 1950, H. Myint: Theories of Welfare Economics. London, London School of Economics and Political Science, 1948, A. C. Pigou: The Economics of Welfare. London, 3rd edition, Macmillan, 1929, Βλ. ἐπίσης L. Robbins: Δοκίμιον περὶ τῆς φύσεως καὶ σημασίας τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης. Μετάφρ. Ν. Π. Κωνσταντινίδη. Ἀθῆναι, ἔκδοσις 2α, 1943, σσ. 110—111.